

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Udkast

Dato: 14. oktober 2016
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Tina Tolstrup Bak Jensen
Sagsnr.: 2016-730-0065
Dok.: 2104499

Forslag til Lov om ændring af retsplejeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v. og lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (Udeblivelsesdomme, forkyndelse og anvendelse af digital kommunikation i straffesager m.v.)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1255 af 16. november 2015, som ændret senest ved § 3 i lov nr. 641 af 8. juni 2016, foretages følgende ændringer:

1. I § 41 e, stk. 4, 3. pkt., indsættes efter ”seksualforbrydelser”: ”eller straffelovens § 210”.

2. I § 58, stk. 3, indsættes efter 1. pkt.: ”Vedkommende statsadvokat kan beskikke ansatte ved statsadvokaten til at foretage telefonforkyndelser.”

3. I § 58, stk. 6, indsættes efter ”politiet, ”: ”statsadvokaterne,”.

4. Efter § 148 b indsættes:

”§ 148 c. Krav om skriftlighed eller underskrift i strafferetsplejen er ikke til hinder for anvendelse af digital kommunikation eller anvendelse af digitale dokumenter mv. under retsmøder.

Stk. 2. Regler, der stiller krav om underskrift, er ikke til hinder for, at meddelelser sendes med digital post, såfremt meddelelsen er forsynet med digital signatur.

Stk. 3. En meddelelse, der sendes med digital kommunikation, anses for at være kommet frem, når den kan gøres tilgængelig for modtageren.”

5. § 156 c affattes således:

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

”§ 156 c. Ved forenklet digital forkyndelse anses meddelelsen for forkyndt, hvis der sker åbning eller anden behandling af meddelelsen, den besked, hvortil meddelelsen er vedhæftet, eller et bilag eller en anden meddelelse, der er vedhæftet beskeden. Forkyndelse anses for sket, den dag meddelelsen, bilaget eller den besked, hvortil meddelelsen er vedhæftet, åbnes eller på anden måde behandles.”

6. I § 334 indsættes som *stk. 7*:

”*Stk. 7.* Justitsministeren kan fastsætte takster om salær til beskikkede advokater.”

7. § 334, *stk. 4*, affattes således:

”Salær fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Hvis der er fastsat takster efter *stk. 7*, fastsættes salæret i henhold til disse. Retten kan dog forhøje salæret, hvis sagen har været særligt tidskrævende for den beskikkede advokat, eller nedsætte salæret, hvis sagen har været mindre tidskrævende end normalt for den beskikkede advokat. Godtgørelse fastsættes ligeledes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Fastsættelsen af salær og godtgørelse sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.”

8. I § 686, *stk. 3, nr. 3*, indsættes efter ”dømte”: ”, samt de i § 61, *stk. 1*, nævnte sager, hvor der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betingede dom for det forhold, der er begået før den betingede dom”

9. I § 720, *stk. 2, 6. pkt.*, ændres ”3. pkt.” til: ”4. pkt.”.

10. I § 741, *stk. 2*, ophæves og i stedet indsættes:

”*Stk. 2.* Vederlaget fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Hvis der er fastsat takster efter *stk. 3*, fastsættes vederlaget i henhold til disse. Retten kan dog forhøje vederlaget, hvis sagen har været særligt tidskrævende for den offentlige forsvarer, eller nedsætte vederlaget, hvis sagen har været mindre tidskrævende end normalt for den offentlige forsvarer. Vederlaget fastsættes ved dommen eller ved særskilt beslutning.”

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte takster om vederlag til offentlige forsvarere.”

11. I § 781, stk. 1, nr. 3, ændres ”§ 59, stk. 7, nr. 1-5” til: ”§ 59, stk. 8, nr. 1-5”.

12. I § 799, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter ”191,”: ”§ 191 a,” og efter ”§ 286, stk. 1, jf. § 276,” indsættes: ”§ 286, stk. 2,”.

13. § 835, stk. 2, affattes således:

”Stk. 2. Anklagemyndigheden sender kopi af anklageskriftet til tiltalte straks efter indledning af sagen. Retten skal senest samtidig med forkyndelse af indkaldelse, jf. § 844, stk. 2, forkynde kopi af anklageskriftet for den pågældende.”

14. § 844, stk. 1, 3. pkt., ophæves.

15. I § 844, stk. 2, 1. pkt., ændres ”Anklagemyndigheden” til: ”Retten” og i stk. 4, 1. pkt., ændres ”anklagemyndigheden” til: ”retten”.

16. I § 855, stk. 3, ændres ”kan” til: ”skal, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom,”.

17. I § 855, stk. 3, nr. 3, ændres ”6 måneder” til: ”1 år”.

18. I § 855, stk. 3, nr. 4, ændres ”3 måneder” til: ”6 måneder”.

19. I § 897, stk. 1, ændres ”kan” til: ”skal”.

20. § 902, stk. 3, affattes således:

”Stk. 3. Hvis sagen er fremmet i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, kan tiltalte anke, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten, hvis betingelserne i stk. 2 i øvrigt er opfyldt.”

21. § 907, stk. 1, 2. og 3. pkt., affattes således:

”Genpart af ankemeddelelsen sendes så vidt muligt samtidig til tiltalte med Digital Post eller med anbefalet brev og til byretten og tiltaltes forsvarer. Er tiltalte varetægtsfængslet eller undergivet anden foranstaltning, jf. § 769, kan genpart af ankemeddelelsen dog sendes til det varetægtsfængsel (arresthus) eller den institution, hvor tiltalte er anbragt.”

22. § 920, stk. 3, affattes således:

”Stk. 3. Retten kan endvidere ved kendelse afvise tiltaltes anke, hvis anklageskrift eller indkaldelse på grund af tiltaltes forhold ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte.”

23. I § 987, stk. 3, 1. pkt., indsættes efter ”forhandling”: ”, hvis domfældte er afskåret fra at anke dommen i medfør af § 902, stk. 3, jf. stk. 2.” og i 2. pkt., ændres ” 4 uger” til: ”14 dage”.

24. I § 1017 b, stk. 1, indsættes efter ”seksualforbrydelser”: ”eller straffelovens § 210”.

§ 2

I lov om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1242 af 11. november 2015, som ændret ved lov nr. 169 af 27. februar 2016 og lov nr. 641 af 8. juni 2016, foretages følgende ændringer:

1. I § 62, stk. 5, indsættes efter ”Justitsministeren fastsætter regler om”: ”bæring af magtmidler og”.

§ 3

I lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, jf. lovbekendtgørelse nr. 128 af 7. februar 2014, som ændret ved lov nr. 741 af 1. juni 2015 og lov nr. 1567 af 15. december 2015, foretages følgende ændring:

1. I § 31, stk. 6, indsættes efter ”politiet, ”: ”statsadvokaterne,”.

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. marts 2017.

Stk. 2. Lovens § 1, nr. 17-20, finder anvendelse i straffesager, hvor der foretages forkyndelse af indkaldelse for tiltalte, jf. retsplejelovens § 844, stk. 2, efter lovens ikrafttræden

Stk. 3. Lovens § 1, nr. 21 og 24, finder anvendelse i straffesager, hvor der afsiges udeblivelsesdom efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, efter lovens ikrafttræden.

§ 5

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Lovens § 3 kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Færøerne med de ændringer, som de færøske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

2. Lovforslagets hovedpunkter

- 2.1. Forkyndelse i straffesager
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.1.3. Lovforslagets udformning
- 2.2. Adgang for statsadvokaterne til at foretage telefonforkyndelse
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.2.3. Lovforslagets udformning
- 2.3. Anvendelse af digital kommunikation i strafferetsplejen
 - 2.3.1. Gældende ret
 - 2.3.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.3.3. Lovforslagets udformning
- 2.4. Anvendelse af udeblivelsesdomme i straffesager og retten til genoptagelse
 - 2.4.1. Gældende ret
 - 2.4.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.4.3. Lovforslagets udformning
- 2.5. Anvendelse af domsmænd i straffesager, hvor der skal fastsættes en fællesstraf efter straffelovens § 61, stk. 1
 - 2.5.1. Gældende ret
 - 2.5.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.5.3. Lovforslagets udformning
- 2.6. Anonymisering af forurettedes identitet
 - 2.6.1. Gældende ret
 - 2.6.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.6.3. Lovforslagets udformning
- 2.7. Kriminalitetskravet for at foretage hemmelig ransagning
 - 2.7.1. Gældende ret
 - 2.7.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.7.3. Lovforslagets udformning
- 2.8. Bæring af magtmidler, herunder peberspray
 - 2.8.1. Gældende ret
 - 2.8.2. Justitsministeriets overvejelser

- 2.8.3. Lovforslagets udformning
- 2.9. Fastsættelse af salær til forsvarere i straffesager, bistandsadvokater samt til beskikkede advokater i ægteskabs-, forældreansvars- og børnefjernelsessager
 - 2.9.1. Gældende ret
 - 2.9.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.9.3. Lovforslagets udformning
- 3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige**
- 4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.**
- 5. Administrative konsekvenser for borgerne**
- 6. Miljømæssige konsekvenser**
- 7. Forholdet til EU-retten**
- 8. Hørte myndigheder og organisationer mv.**
- 9. Sammenfattende skema**

1. Indledning

Det skal løbende sikres, at behandlingen af straffesager fungerer så effektivt som muligt og på en retssikkerhedsmæssig forsvarlig måde, så sagerne kan afsluttes inden for en rimelig tid af hensyn til både tiltalte og forurettede. Det er herudover væsentligt, at ressourcerne hos politiet, anklagemyndigheden og domstolene anvendes på en hensigtsmæssig måde.

Det er derfor vigtigt, at strafferetsplejen løbende tilpasses på baggrund af de erfaringer med reglernes anvendelse i praksis, som alle relevante aktører gør i forbindelse med behandlingen af straffesager.

Lovforslaget indeholder på den baggrund en række ændringer af retsplejeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., og lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, der har til formål at tilpasse dele af strafferetsplejen bl.a. med henblik på at sikre respekten for retsvæsenet og en hensigtsmæssig udnyttelse af politiets, anklagemyndighedens og domstolenes ressourcer.

Lovforslaget indebærer *for det første*, at opgaven med at foretage forkyndelse af meddelelser i straffesager som udgangspunkt organiseres hos retterne, og at retsplejelovens regler om forenklet digital forkyndelse justeres, således at det tilføjes, at det er tilstrækkeligt til, at der er sket forenklet digital forkyndelse, at hovedbeskeden, hvortil meddelelsen er vedhæftet, eller en ud af flere meddelelser eller bilag, der er vedhæftet beskeden, åbnes eller på anden måde behandles.

Der henvises herom til 2.1 nedenfor.

Herudover indebærer lovforslaget *for det andet*, at vedkommende statsadvokat gives mulighed for at beskikke ansatte ved statsadvokaterne til at foretage telefonforkyndelse.

Der henvises herom til 2.2 nedenfor.

Lovforslaget indebærer *for det tredje*, at der indsættes hjemmel til, at der kan anvendes digital kommunikation i strafferetsplejen, ved at slå fast, at anvendte formuleringer i loven ikke er til hinder for anvendelse af digital kommunikation i det omfang, det er praktisk muligt.

Der henvises herom til 2.3 nedenfor.

I maj 2016 fremlagde regeringen sammen med de øvrige borgerlige partier (aftalepartierne) det retspolitiske udspil »Respekt for det fælles – Respekt-pakke I« (Respektpakken) med fokus på at øge respekten for det offentlige rum, offentlige myndigheder og personer i offentlig tjeneste.

Det foreslås på den baggrund *som det fjerde* at ændre reglerne for afsigelse af udeblivelsesdomme. Det foreslås i den forbindelse, at det skal fremgå udtrykkeligt, at retten, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, *skal* afsige udeblivelsesdom, når betingelserne herfor er opfyldt, at grænserne for, hvornår det er muligt at afsige udeblivelsesdom hæves, og at den automatiske adgang til genoptagelse af visse udeblivelsesdomme fjernes, og at der i stedet indføres adgang til anke.

Der henvises herom til 2.4 nedenfor.

For det femte foreslås det, at der ikke skal deltage domsmænd i behandlingen af straffesager, når der ikke kan blive spørgsmål om højere straf end bøde, når en person har modtaget en betinget dom og efterfølgende sigtes for et strafbart forhold, der er begået før den betingede dom.

Der henvises herom til 2.5 nedenfor.

For det sjette foreslås det at sidestille forurettede i en straffesag om incest med forurettede i sager om overtrædelse af straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser ved meddelelse af aktindsigt og ved offentlig omtale af straffesager, således at forurettedes identitet ikke fremgår.

Der henvises herom til 2.6 nedenfor.

For det syvende foreslås det at ændre kriminalitetskravet for at foretage hemmelig ransagning, så det også bliver muligt for politiet at foretage indgreb i form af hemmelig ransagning ved overtrædelse af straffelovens § 191 a (dopingsager) og § 286, stk. 2 (grove sager om underslæb, bedrageri, databedrageri, mandatsvig og skyldnersvig), hvis de øvrige betingelser for at foretage indgrebet er opfyldt.

Der henvises herom til 2.7 nedenfor.

For det ottende foreslås det at ændre straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 5. Formålet med ændringen er at præcisere, at justitsministeren fastsætter regler om bæring af magtmidler. I første omgang forudsættes det, at bestemmelsen anvendes således, at der fastsættes regler om, at fængselsbe-

tjente i de lukkede fængsler, på de lukkede fængsels- og arrestafdelinger samt i arresthusene kan bære peberspray som en del af den almindelige personlige udrustning.

I lyset af den seneste tids overfald på fængselsbetjente og stigningen i antallet af episoder vedrørende vold og trusler om vold mod fængselsbetjente er der behov for at styrke fængselsbetjentes sikkerhed og tryghed i de lukkede fængsler, på de lukkede fængsels- og arrestafdelinger samt i arresthusene, således at der kan reageres hurtigt og effektivt, hvis der opstår en konfliktsituation, ligesom bæring af peberspray kan forebygge, at tilspidse situationer eskaleres.

Der henvises herom til 2.8 nedenfor.

For det niende foreslås det at flytte reguleringen af takster for salærer til forsvarere i straffesager, bistandsadvokater samt beskikkede advokater i ægteskabs-, forældremyndigheds- og børnefjernelsessager fra landsretspræsidenterne til Justitsministeriet.

Der henvises herom til 2.9 nedenfor

Endelig indeholder lovforslaget en række konsekvensændringer, som ved en fejl ikke er blevet medtaget i forbindelse med tidligere lovændringer.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Forkyndelse i straffesager

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Reglerne om forkyndelse af processuelle meddelelser i civile sager og straffesager findes i retsplejelovens kapitel 17.

Der sondres mellem meddelelser og forkyndelser. Forkyndelser har til formål at sikre, at en meddelelse er kommet frem til adressaten, således at adressaten har mulighed for at gøre sig bekendt med indholdet, samt at sikre den, der har iværksat forkyndelsen, det fornødne bevis for, at meddelelsen er kommet frem, således at de retsvirkninger, der er knyttet til forkyndelsen kan indtræde.

Forkyndelse i straffesager skal, jf. retsplejelovens § 153, stk. 2, kun ske,

hvis det er bestemt i retsplejeloven. Retsplejeloven indeholder en række regler om forkyndelse af meddelelser i straffesager. Opgaven varetages af såvel anklagemyndigheden som af retterne.

2.1.1.2. Hvis anklagemyndigheden har truffet afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, kan strafforfølgning mod den, der har været sigtet, kun fortsættes efter den overordnede anklagemyndigheds bestemmelse, hvis meddelelse herom er forkyndt for den pågældende inden 2 måneder fra afgørelsens dato, jf. retsplejelovens § 724, stk. 2. Dette gælder dog ikke, hvis sigtedes forhold har hindret rettidig forkyndelse, eller betingelserne for genoptagelse er til stede.

2.1.1.3. Det følger af retsplejelovens § 835, stk. 1, at anklagemyndigheden indleverer anklageskrift til retten. Ved indleveringen er straffesagen indledt ved retten. Det fremgår endvidere af bestemmelsens stk. 2, at anklagemyndigheden sender kopi af anklageskriftet til tiltalte eller forkynder det for den pågældende straks efter indledning af sagen. Anklagemyndigheden skal senest samtidig med forkyndelse af indkaldelse, jf. § 844, stk. 2, forkynde kopi af anklageskriftet for den pågældende.

Inden hovedforhandlingen kan anklagemyndigheden berigtige angivelser i anklageskriftet eller udvide tiltalen til andre strafbare forhold end de forhold, der er nævnt i anklageskriftet. Berigtigelser og udvidelser sker ved indlevering og forkyndelse af yderligere eller nyt anklageskrift, jf. § 836, stk. 1.

Efter § 844, stk. 1, 3. pkt., kan rettens underretning om tidspunkt for hovedforhandlingen og om eventuel forsvarerbeskikkelse gives af retten gennem anklagemyndigheden i forbindelse med forkyndelse af indkaldelse. Det følger endvidere af § 844, stk. 2, at anklagemyndigheden sørger for, at en indkaldelse med oplysning om tid og sted for hovedforhandlingen forkyndes for tiltalte med mindst 4 dages varsel, idet retten dog kan fastsætte et kortere varsel.

Efter § 844, stk. 4, indkaldes vidner og skønsmænd, som skal afhøres under hovedforhandlingen, i tide af anklagemyndigheden. Er et vidne fængslet eller hensat i forvaring, sørger anklagemyndigheden for, at den pågældende bringes til retten.

I tilståelsessager, jf. § 831, er der ikke krav om forkyndelse af indkaldelsen, men forkyndelse sker i praksis, da udeblivelse fra et retsmøde kun kan

medføre retsvirkninger (f.eks. anholdelse efter § 757), hvis retten har forkyndt indkaldelsen indeholdende oplysninger om virkningerne af udeblivelse for sigtede, jf. § 748, stk. 1 og 4.

I straffesager, i hvilke der ikke medvirker lægdommere, jf. retsplejelovens kapitel 80, forkynder retten indkaldelsen for tiltalte. Ved forkyndelsen skal der udleveres en kopi af anklageskriftet til tiltalte, jf. § 896, stk. 2. Det følger dog af § 896, stk. 4, at forkyndelse af indkaldelsen kan undlades, når der under sagen ikke er spørgsmål om højere straf end bøde. I så fald sender retten indkaldelsen og en kopi af anklageskriftet til tiltalte senest 2 uger før hovedforhandlingen. I bødesager, hvor der er fremsat erstatningskrav, skal tilsigelse dog forkyndes for tiltalte, jf. § 896, stk. 5.

2.1.1.4. Det fremgår af retsplejelovens § 907, stk. 1, at vil anklagemyndigheden anke til skade for tiltalte efter § 902, jf. § 904, eller kontraanke til skade for tiltalte over for tiltaltes anke efter samme bestemmelser, skal en meddelelse om anke være landsretten i hænde inden udløb af fristen for anklagemyndighedens anke eller kontraanke. Genpart af ankemeddelelsen sendes så vidt muligt samtidig til tiltalte med almindeligt og anbefalet brev og med almindeligt brev til byretten og tiltaltes forsvarer. Er tiltalte varetægtsfængslet eller undergivet anden foranstaltning, jf. § 769, kan genpart af ankemeddelelsen dog sendes som almindeligt brev til det varetægtsfængsel (arresthus) eller den institution, hvor tiltalte er anbragt.

Vil anklagemyndigheden i andre tilfælde anke (ekstraordinær anke) eller kontraanke til skade for tiltalte, dvs. anke med Procesbevillingsnævnets tilladelse efter § 903 eller anke til Højesteret, jf. § 933, skal anklagemyndigheden forkynde en meddelelse om anke for tiltalte inden udløb af fristen for anklagemyndighedens anke eller kontraanke, jf. § 907, stk. 2.

Det fremgår videre af retsplejelovens § 919, at i sager, hvor anken omfatter beviserne for tiltaltes skyld, udarbejder anklagemyndigheden snarest muligt et anklageskrift. Når anke er sket efter § 902, jf. § 904, sker underretning om anklageskriftet efter fremgangsmåden i § 907, stk. 1. I andre tilfælde forkyndes anklageskriftet for tiltalte.

Det følger ligeledes af retsplejelovens § 917, stk. 1, at hvis sagen omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, finder en fuldstændig ny hovedforhandling sted for landsretten. Anken forberedes, behandles og afgøres efter reglerne i retsplejelovens kapitel 77-79, medmindre andet er bestemt i retsplejelovens kapitel 82. Det indebærer, at reglerne om forkyn-

delse af indkaldelse for tiltalte og vidner finder tilsvarende anvendelse i ankesager.

Retten kan ved kendelse afvise en anke fra tiltalte, hvis anklageskrift eller indkaldelse ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte, fordi denne har skiftet bopæl eller opholdssted uden at give den nødvendige meddelelse herom, jf. § 920, stk. 3.

2.1.1.5. Retsplejelovent indeholder også bestemmelser om forkyndelse af domme og kendelser mv.

Det er udgangspunktet, at der ikke skal ske forkyndelse af straffedomme. Det følger således f.eks. af retsplejelovents § 219 a, stk. 5, 1. pkt., at retten meddeler tiltalte udskrift af dommen. Hvis en sag imidlertid er fremmet i tiltaltes fravær, jf. § 855, stk. 3, nr. 1-5, skal udskrift af dommen forkyndes. Hvis sagen er fremmet efter § 855, stk. 3, nr. 4, om sagens fremme, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 3 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, skal forkyndelse af udskriften ske for tiltalte personlig, medmindre tilsigelsen har været forkyndt for denne personlig, jf. § 219 a, stk. 5, 2. og 3. pkt.

2.1.1.6. Retsplejelovents § 155 indeholder regler om de forskellige måder, hvorpå der kan ske forkyndelse af meddelelser.

Det fremgår af bestemmelsens stk. 1, nr. 3, at forkyndelse kan ske ved, at meddelelsen med eventuelle bilag ved digital kommunikation gøres tilgængelig for den pågældende i en digital postkasse, der anvendes til sikker digital kommunikation med det offentlige (forenklet digital forkyndelse).

Ved forenklet digital forkyndelse anses meddelelsen for forkyndt, hvis meddelelsen åbnes, jf. retsplejelovents § 156 c, 1. pkt. Forkyndelse anses for at være sket, den dag meddelelsen åbnes, jf. retsplejelovents § 156 c, 2. pkt.

2.1.1.7. Bestemmelsen om forenklet digital forkyndelse blev indsat i retsplejelovent ved lov nr. 1242 af 18. december 2012 om ændring af retsplejelovent, straffelovent og lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (revision af reglerne om forkyndelse mv.). Lovforslaget (nr. L 12 af 3. oktober 2012) byggede på arbejdsgruppebetænkning nr. 1528 om revision

af reglerne om forkyndelse fra november 2011 og Retsplejerådets udtalelse af 27. juni 2012 om betænkningen.

Lovens § 5, stk. 2, bemyndiger justitsministeren til at fastsætte tidspunktet for ikrafttræden af bestemmelsen om forenklet digital forkyndelse. Bestemmelsen blev ved bekendtgørelse sat i kraft den 1. februar 2015.

2.1.1.8. Det fremgår af de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at arbejdsgruppen havde overvejet en ny digital forkyndelsesform ("forenklet digital forkyndelse"), hvorefter den meddelelse, der skal forkyndes, med eventuelle bilag gøres tilgængelig for den pågældende i en digital postkasse, der anvendes til sikker kommunikation med det offentlige (f.eks. borger.dk, virk.dk og e-boks.dk). Når meddelelsen åbnes, sendes en besked om, at meddelelsen er blevet åbnet, automatisk retur til myndigheden.

Arbejdsgruppen bemærkede, at de digitale postkasser ikke på det tidspunkt indeholdt en sådan automatisk funktion, hvorved afsenderen automatisk får besked om, at modtageren har åbnet meddelelsen. Økonomistyrelsen (nu Digitaliseringsstyrelsen) havde imidlertid oplyst, at det efter styrelsens opfattelse ville være teknisk muligt at etablere en sådan teknisk funktion.

Retsplejerådet tilsluttede sig forslaget om forenklet digital forkyndelse. Rådet fandt, at det af hensyn til borgeren bør fremgå tydeligt af meddelelsen, at denne anses for forkyndt på det tidspunkt, hvor den blev åbnet. Herved gøres den, der skal forkyndes for, opmærksom på, at den pågældende bør forholde sig til indholdet af meddelelsen, og at meddelelsen har retsvirkning, når den er blevet åbnet.

Rådet pegede i den forbindelse på, at det ikke i forbindelse med forenklet digital forkyndelse kan konstateres, hvem der har åbnet meddelelsen, idet en person f.eks. kan have givet andre adgang til at åbne sin digitale postkasse. Rådet anbefalede på den baggrund, at bestemmelserne om forenklet digital forkyndelse blev udformet således, at det ikke er et krav, at meddelelsen skal åbnes af "den pågældende", for at forkyndelse kan anses for sket. Det bør således være den pågældendes eget ansvar, hvem den pågældende måtte give adgang til den digitale postkasse.

Justitsministeriet tilsluttede sig også arbejdsgruppens synspunkter og forslag om indførelse af forenklet digital forkyndelse, som blev udformet i overensstemmelse med Retsplejerådets anbefaling.

2.1.1.9. Det fremgår endvidere af de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at man var opmærksom på, at udgangspunktet efter lov om digital post er, at en offentlig afsenders ansvar for og rådighed over en meddelelse mv. ophører ved aflevering til postløsningen, hvilket betyder, at en borger er dataansvarlig for indholdet i egen digital postkasse. Det betyder således også, at en offentlig afsender ikke må modtage oplysning om, hvorvidt en meddelelse mv. er læst, slettet eller på anden måde er behandlet af den pågældende borger.

Justitsministeriet pegede imidlertid i den forbindelse på, at formålet med forkyndelse er at sikre, at en meddelelse kommer frem til adressaten, så adressaten har mulighed for at gøre sig bekendt med indholdet. Formålet er endvidere at sikre den, der har iværksat forkyndelsen, det fornødne bevis for, at meddelelsen er kommet frem, så de retsvirkninger, der er knyttet til forkyndelsen, kan indtræde.

Justitsministeriet fandt det derfor af afgørende betydning for ordningen, at der blev skabt sikkerhed for, at den meddelelse med eventuelle bilag, der skal forkyndes, faktisk er blevet åbnet. På den baggrund fandt Justitsministeriet, at der i forhold til forenklet digital forkyndelse var grundlag for at fravige udgangspunktet om, at den afsendende myndighed ikke må få besked om, at en digital meddelelse er blevet åbnet.

2.1.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.1.2.1. Sagsbehandlingstiderne i straffesager må ikke være unødigt lange. Det er en forudsætning herfor, at der er en effektiv proces frem mod hovedforhandlingen i sagen, og at så mange retsmøder som muligt gennemføres uden udsættelser eller omberammelser.

Manglende forkyndelse for tiltalte og vidner er en af de hyppigste årsager til udsættelse eller omberammelse af straffesager, jf. ”Oplæg fra arbejdsgruppen om optimering af straffesager (2015)” af 7. august 2015 udarbejdet af Domstolsstyrelsen m.fl., hvilket medvirker til en forlængelse af de samlede sagsbehandlingstider i straffesagskæden.

Justitsministeriet nedsatte i februar 2016 en projektgruppe, der udspringer af arbejdsgruppen om optimering af berammelse af straffesager med deltagelse af Justitsministeriet, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Domstolsstyrelsen, retterne og kriminalforsorgen med henblik på at foretage en analyse af den nuværende organisering af opgaven med at foretage forkyndelser i

forbindelse med straffesager og anvendelsen af forskellige forkyndelsesmetoder. Formålet var at belyse muligheder og potentialer ved en eventuel reorganisering af forkyndelsesopgaven i straffesager, således at opgaven fremadrettet varetages af én myndighed. Projektgruppen havde endvidere til formål at udvikle en model for fremadrettet forkyndelsespraksis og at etablere en teknisk løsning, som muliggør implementering af forenklet digital forkyndelse (retsplejelovens § 155, stk. 1, nr. 3, og § 156 c), som understøtter en effektiv varetagelse af forkyndelsesopgaven.

Projektgruppen identificerede en række udfordringer som følge af den nuværende organisering af forkyndelsesopgaven og forskelle i anvendelsen af de mulige forkyndelsesmetoder. Projektgruppen pegede således på, at varetagelsen af forkyndelsesopgaven i straffesager hos forskellige myndigheder ikke understøtter en hensigtsmæssig opgavevaretagelse.

Manglende harmonisering af fremgangsmåden og manglende anvendelse af den bedste praksis hindrer også en optimal effektivitet og fleksibilitet i opgaveløsningen. Det er f.eks. ikke muligt at håndtere forkyndelse og berømmelse af retsmøder i én arbejdsgang i sager, hvor anklagemyndigheden foretager forkyndelse, idet det er retten, der berammer tidspunktet for hovedforhandlingen i sagen.

Projektgruppen vurderede, at en samling af forkyndelsesopgaven hos retterne vil være hensigtsmæssig, idet det er muligt at opnå stordriftsfordele ved retterne, som i forvejen varetager forkyndelser i civile sager samt berømmelsen af hovedforhandlingen i straffesager. Forkyndelse og berømmelse vil derfor i mange sager kunne ske i én arbejdsgang.

Projektgruppen pegede også på, at det på nuværende tidspunkt ikke er praktisk muligt at foretage forenklet digital forkyndelse, hvor forkyndelsen gøres tilgængelig som Digital Post, hvilket kan medføre unødvendige sagsskridt i kombination med mere omkostningsfulde forkyndelsesmetoder.

2.1.2.2. Justitsministeriet er enig i projektgruppens vurdering af, at forkyndelsesopgaven i størst mulig udstrækning bør organiseres hos retterne.

Justitsministeriet lægger herved vægt på, at forkyndelsesopgaven i straffesager bør organiseres, så der sikres en hensigtsmæssig opgavevaretagelse og udnyttelse af myndighedernes ressourcer. Dermed sikres også den mest effektive og fleksible proces frem mod hovedforhandlingen, så flest mulige retsmøder kan gennemføres uden udsættelser eller omberømmelser.

Endvidere sikres en større kvalitet og dermed en bedre service for rettens brugere.

Justitsministeriet lægger endvidere vægt på, at det vil være hensigtsmæssigt i størst muligt omfang at samle forkyndelsesopgaven hos retterne, der i forvejen varetager forkyndelser i civile sager, og da forkyndelsesopgaven har tæt sammenhæng med berømmelsen af hovedforhandlingen i straffesager, som også sker ved retterne.

Der er efter Justitsministeriets opfattelse heller ikke betænkeligheder ved, at organisere af forkyndelsesopgaven hos retterne. Retterne bør dog ikke stå for forkyndelsen i sager, som endnu ikke er indbragt for retten, og hvor overholdelse af en frist kan have betydning for retten.

F.eks. skal anklagemyndighedens omgørelse af afgørelser om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, jf. retsplejelovens § 724, fortsat forkyndes af anklagemyndigheden.

Det samme gælder anklagemyndighedens ekstraordinære anke eller kontraanke til skade for tiltalte, jf. § 907, stk. 2, dvs. anke med Procesbevillingsnævnets tilladelse efter § 903 eller anke til Højesteret, jf. § 933, eventuel anke fra anklagemyndighedens side efter udløb af ankefristen efter § 910, stk. 2, 1. pkt., 1. led, samt statsadvokatens ankemeddelelse i visse private straffesager, jf. § 990, stk. 1 og 2, og forkyndelse af kæremål efter § 970, stk. 1.

2.1.2.3. Som anført ovenfor i pkt. 2.1.1.7 var det en forudsætning for indførelsen af reglerne om forenklet digital forkyndelse, at der blev etableret en automatisk funktion, hvorved afsenderen automatisk får besked om, at meddelelsen, som skal forkyndes, er åbnet.

Der er siden vedtagelsen af loven etableret en sådan mulighed for, at en afsender automatisk kan få en bekræftelse på, at en meddelelse, som er sendt til en digital postkasse, er åbnet.

Indholdet i den digitale postkasse kan imidlertid i dag tilgås og behandles på forskellige måder. Spørgsmålet om, hvordan indholdet i den digitale postkasse tilgås og behandles, har betydning for, i hvilke situationer den automatiske kvittering sendes retur til afsenderen.

2.1.2.4. Hvis en meddelelse tilgås via den applikation (app) til mobiltelefon eller tablet, som leverandøren af Digital Post-løsningen e-boks.dk udbyder, vil meddelelsen fremstå som et vedhæftet dokument til en hovedbesked. En åbning af meddelelsen vil således ske i to trin. Trykker modtageren på hovedbeskeden i indbakken, vil modtageren i første omgang blive præsenteret for en oversigt over den eller de vedhæftede meddelelser, f.eks. et anklageskrift og en indkaldelse til et retsmøde, samt eventuelle bilag (1. trin). Først når der trykkes på den enkelte vedhæftede meddelelse i oversigten, åbnes meddelelsen (2. trin). Modtageren kan undlade at trykke på den vedhæftede meddelelse og har således mulighed for at gå tilbage til indbakken uden at åbne selve den vedhæftede meddelelse.

Den tekniske funktion, som gør det muligt for en afsender at modtage en automatisk bekræftelse på, at en meddelelse er åbnet i den digitale postkasse, er indrettet på den måde, at den automatiske bekræftelse sendes retur til afsenderen, når modtageren trykker på hovedbeskeden i indbakken (1. trin).

2.1.2.5. Hvis en meddelelse tilgås via borger.dk eller e-boks.dk, dvs. via en internetbrowser, vil meddelelsen fremstå som et vedhæftet dokument til en hovedbesked. I modsætning til den situation, hvor den digitale postkasse tilgås via en app, jf. pkt. 2.1.2.4, vil meddelelser og eventuelle bilag kunne ses direkte i indbakken. Trykkes der på en meddelelse eller et bilag i indbakken, vil meddelelsen eller bilaget blive åbnet. Åbning af en meddelelse sker således i et enkelt trin. Der er endvidere mulighed for ved afkrydsning at markere og foretage forskellige behandlinger af hovedbeskeden, f.eks. videresendelse, sletning eller flytning, uden at de vedhæftede meddelelser eller bilag åbnes.

Den tekniske funktion, som gør det muligt for en afsender at modtage en automatisk bekræftelse på, at en meddelelse er åbnet i den digitale postkasse, er indrettet på den måde, at den automatiske bekræftelse sendes retur til afsenderen, når modtageren åbner en meddelelse eller et bilag. Der sendes imidlertid også en automatisk bekræftelse retur til afsenderen, når modtageren foretager en behandling af den hovedbesked, hvortil meddelelsen er vedhæftet, f.eks. foretager videresendelse, sletning eller flytning.

2.1.2.6. Som nævnt ovenfor i pkt. 2.1.1.5 er det efter de gældende regler en betingelse for, at der er sket forenklet digital forkyndelse, at den meddelelse, som skal forkyndes, er åbnet. For at de retsvirkninger, som er knyttet til

forkyndelsen, kan indtræde, er det nødvendigt for den afsendende myndighed at få bevis for, at meddelelsen er åbnet.

Som beskrevet ovenfor i pkt. 2.1.2.4 og 2.1.2.5, er den tekniske funktion, hvorved der kan sendes en automatisk bekræftelse på, at en meddelelse er åbnet, imidlertid i dag indrettet på en sådan måde, at den afsendende myndighed i forskellige situationer – afhængig af hvordan indholdet i den digitale postkasse tilgås – ikke opnår et bevis for, at selve den meddelelse, som skal forkyndes, er åbnet.

Det gælder for det første i den situation, hvor indholdet i den digitale postkasse tilgås via en app, jf. pkt. 2.1.2.4, hvor der vil blive sendt en automatisk bekræftelse retur til den afsendende myndighed, allerede når der trykkes på hovedbeskeden i indbakken (1. trin).

Det gælder for det andet i den situation, hvor indholdet i den digitale postkasse tilgås via en internetbrowser, jf. pkt. 2.1.2.5, hvor der vil blive sendt en automatisk bekræftelse retur til den afsendende myndighed i to forskellige tilfælde. Der sendes således en bekræftelse retur, når modtageren åbner et bilag, som er vedhæftet en hovedbesked, som tillige indeholder en meddelelse, som skal forkyndes. Der sendes også en bekræftelse retur, når modtageren – uden at foretage åbning af vedhæftede meddelelser eller bilag – behandler den hovedbesked, hvortil meddelelsen, som skal forkyndes, er vedhæftet, f.eks. foretager videresendelse, sletning eller flytning.

Hertil kommer, at de tekniske muligheder for at tilgå og behandle indholdet af den digitale postkasse løbende ændres i takt med den teknologiske udvikling.

2.1.2.7. Det er endvidere Justitsministeriets opfattelse, at det vil lette sagsbehandlingen i straffesagskæden yderligere at ændre bestemmelsen i retsplejelovens § 907, stk. 1, om anklagemyndighedens forpligtelse til at sende genpart af ankemeddelelsen – i sager hvor denne ikke skal forkyndes – med anbefalet og almindeligt brev til tiltalte, og med almindeligt brev til byretten, tiltaltes forsvarer og eventuelt til det arresthus eller institution, hvor tiltalte er anbragt.

Digital kommunikation er i dag generelt almindelig at anvende, mens der på den anden side må påregnes flere dage og færre omleveringsdage mellem afsendelse og modtagelse af almindelige breve end tidligere, jf. ”Postaftalen”, der blev indgået den 3. maj 2016 mellem regeringen, Socialde-

mokratiet, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti. Det er på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at anklagemyndigheden bør kunne sende ankemeddelelser, der ikke skal forkyndes, til tiltalte enten med Digital Post eller med anbefalet brev, og at ankemeddelelsen bør sendes til byretten, forsvareren og eventuelt til et arresthus mv., uden at anklagemyndigheden er forpligtet efter bestemmelsen til at anvende en bestemt forsendelsesform.

Det er endvidere Justitsministeriets opfattelse, at det er hensigtsmæssigt at tilpasse retsplejelovens § 920, stk. 3, til de nyere forkyndelsesformer – telefonforkyndelse, digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse. Bestemmelsen bygger også efter gældende ret på en forudsætning om, at det er tiltalte der, når han selv har anket sagen, og dermed allerede har kendskab til, at der verserer en ankesag, bærer ansvaret for, at anklageskrift eller indkaldelse ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes, fordi tiltalte har skiftet bopæl eller opholdssted uden at give den nødvendige meddelelse om det.

2.1.3. Lovforslagets udformning

2.1.3.1. Det foreslås på den baggrund at ændre retsplejelovens § 835, stk. 2, § 844, stk. 2, 1. pkt., og § 844, stk. 4, 1. pkt., hvor det udtrykkeligt er forudsat, at det er anklagemyndigheden, der foretager forkyndelse, således at det fremover er retterne, der forkynder de relevante meddelelser i disse straffesager.

Det foreslås herudover at ophæve § 844, stk. 1, 3. pkt., så rettens underretning om tidspunkt for hovedforhandlingen og eventuel forsvarerbeskikkelse ikke længere kan gives gennem anklagemyndigheden, der efter forslaget ikke skal foretage forkyndelse af indkaldelsen.

Der lægges med forslaget op til, at retterne overtager forkyndelsesopgaven i straffesager i størst muligt omfang. Det vil sige, at retterne overtager forkyndelsesopgaven i alle instanser med hensyn til forkyndelse af anklageskriftet for tiltalte i en straffesag efter § 835, stk. 2, herunder forkyndelse af et nyt eller yderligere anklageskrift, jf. § 836, stk. 1, når anklagemyndigheden har foretaget berigtigelse eller udvidelser.

Retterne overtager ligeledes forkyndelsesopgaven i alle instanser med hensyn til forkyndelse af indkaldelser med oplysning om tid og sted for tiltal-

te, jf. § 844, stk. 2, samt forkyndelse af indkaldelser af vidner og skøns-
mænd, jf. § 844, stk. 4.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer i bestemmel-
sernes anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 13-15, og bemærkningerne
hertil.

2.1.3.2. Det foreslås på den baggrund endvidere, at retsplejelovens § 156 c
nyaffattes, således at forenklet digital forkyndelse ikke længere er begræn-
set til den situation, hvor den meddelelse, som skal forkyndes, åbnes. Med
ændringen er det således tilstrækkeligt til, at der er sket forenklet digital
forkyndelse, at den besked, hvortil meddelelsen er vedhæftet, eller en ud af
flere meddelelser eller bilag, der er vedhæftet den samme besked, åbnes el-
ler på anden måde behandles.

Ændringen indebærer, at der fremover vil være sket korrekt forkyndelse i
de situationer, hvor en modtager åbner eller foretager anden behandling af
den meddelelse, som skal forkyndes, eller andre dokumenter, som er knyt-
tet hertil. Det sikres herved, at de forskellige måder, hvorpå indholdet i den
digitale postkasse i dag og i fremtiden kan tilgås og behandles, er omfattet
af bestemmelsen.

Samtidig omfattes de situationer, hvor der i dag sendes en automatisk be-
kræftelse retur til afsenderen om, at en hovedbesked er åbnet (når den digi-
tale postkasse tilgås via en app), eller om, at der er sket en behandling af
en hovedbesked eller en åbning af et bilag (når den digitale postkasse til-
gås via en internetbrowser).

Det forudsættes, at der ved åbning eller anden behandling af hovedbeske-
den, hvortil meddelelsen er vedhæftet, eller åbning af en ud af flere med-
delelser eller bilag, der er vedhæftet den samme besked, tydeligt bliver
gjort opmærksom på, at alle de vedhæftede meddelelser, f.eks. et anklage-
skrift og en indkaldelse til et retsmøde, dermed er forkyndt for den person,
som meddelelsen eller meddelelserne angår, ligesom der skal gøres op-
mærksom på, at forkyndelsen har retsvirkninger, og den person, som med-
delelsen eller meddelelserne angår, derfor bør forholde sig til indholdet af
den eller de vedhæftede meddelelser.

Der er efter Justitsministeriets opfattelse ikke retssikkerhedsmæssige betænkeligheder forbundet med en sådan ordning. Justitsministeriet har her ved lagt vægt på, at modtageren under alle omstændigheder skal foretage sig noget aktivt i forhold til den besked, som indeholder den eller de meddelelser, som skal forkyndes. Når den digitale postkasse tilgås via en app, skal modtageren således trykke på hovedbeskeden. Når den digitale postkasse tilgås via en internetbrowser, skal modtageren foretage en behandling af hovedbeskeden eller åbne ét bilag eller én meddelelse, som er vedhæftet hovedbeskeden.

Dette krav om, at modtageren skal foretage sig noget aktivt, er i sammenhæng med, at der – når denne aktive handling finder sted – tydeligt bliver gjort opmærksom på, at den eller de vedhæftede meddelelser anses for forkyndt for den person, som meddelelsen eller meddelelserne angår, efter ministeriets opfattelse tilstrækkeligt til at sikre, at den pågældende får lejlighed til at gøre sig bekendt med indholdet af meddelelsen. Hertil kommer, at der heller ikke med retsplejelovens øvrige forkyndelsesformer i alle tilfælde er sikkerhed for, at den person, som meddelelsen angår, rent faktisk er vidende om, at meddelelsen er blevet forkyndt.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 5, og bemærkningerne hertil.

2.1.3.3. Det forudsættes, at implementeringen af forkyndelsesopgaven hos retterne – herunder af det nødvendige samarbejde med anklagemyndigheden og politiet – drøftes nærmere mellem Domstolsstyrelsen, Rigspolitiet, Rigsadvokaten og Justitsministeriet. Der vil i den forbindelse bl.a. blive udarbejdet en model for fremtidig forkyndelsespraksis, bl.a. med angivelse af hvilke oplysninger, anklagemyndigheden skal sende til retten, og en passende it-løsning, hvilket dog ikke er en forudsætning for opgaveoverdragelsen. Det vil i den forbindelse tillige som en del af modellen blive fastlagt, hvordan der som den altovervejende hovedregel skal foretages effektive forkyndesskridt i form af forenklet digital forkyndelse, telefonforkyndelse, brevforkyndelse eller postforkyndelse, inden politiet inddrages.

2.1.3.4. Det foreslås herudover at ændre retsplejelovens § 907, stk. 1, 2. og 3. pkt., således at anklagemyndigheden skal sende genpart af ankemeddelelsen til tiltalte med Digital Post eller med anbefalet brev. Ankemeddelelsen skal også sendes til byretten og til tiltaltes forsvarer. Det foreslås i den forbindelse også, at hvis tiltalte er varetægtsfængslet eller undergivet anden foranstaltning, jf. § 769, kan genpart af ankemeddelelsen sendes til det

fængsel (arresthus) eller den institution, hvor den tiltalte er anbragt.

Der lægges med forslaget op til, at anklagemyndigheden ved fremsendelse af genpart af ankemeddelelsen kan vælge mellem at sende den til tiltalte enten med Digital Post eller som anbefalet brev.

Der lægges med forslaget endvidere op til, at anklagemyndigheden fortsat skal sende genpart af ankemeddelelsen til byretten, tiltaltes forsvarer og eventuelt arresthus mv. Efter forslaget bindes anklagemyndigheden dog ikke længere til en bestemt forsendelsesform. Anklagemyndigheden vil således også kunne sende genparten digitalt, jf. lovforslagets pkt. 2.2.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 21, og bemærkningerne hertil.

2.1.3.5. Det foreslås endelig at ændre retsplejelovens § 920, stk. 3, således at retten fremover ved kendelse kan afvise tiltaltes anke, hvis anklageskrift eller indkaldelse på grund af tiltaltes forhold ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte.

Retten kan fortsat afvise tiltaltes anke, hvis anklageskrift eller indkaldelse ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte, fordi denne har skiftet bopæl eller opholdssted uden at give den nødvendige meddelelse herom.

Der lægges med forslaget op til, at retten også kan afvise tiltaltes anke, hvis anklageskrift eller indkaldelse ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte, fordi tiltalte f.eks. har skiftet telefonnummer uden at give den nødvendige meddelelse herom eller gennem en længere periode har undladt at åbne sin digitale post eller lignende, og det ikke efter rimelige forkyndelsesforsøg har været muligt at foretage forkyndelse ved brug af andre forkyndelsesformer.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.

Det bemærkes, at reglerne om genoptagelse i en ankesag, jf. § 987, stk. 5, ikke foreslås ændret.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 22, og bemærkningerne her-
til.

2.2. Adgang for statsadvokaterne til at foretage telefonforkyndelse

2.2.1. Gældende ret

2.2.1.1. Reglerne om telefonforkyndelse blev indført i retsplejeloven ved lov nr. 1242 af 18. december 2012 om ændring af retsplejeloven, straffeloven og lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (Revision af reglerne om forkyndelse m.v.).

Efter retsplejelovens § 155, stk. 1, nr. 6, sker telefonforkyndelse ved, at den meddelelse, der skal forkyndes, med eventuelle bilag telefonisk gives den pågældende, der forinden eller efterfølgende får tilsendt eller overdraget dokumentet og efterfølgende får tilsendt en bekræftelse på forkyndelsen. Telefonforkyndelse kan ikke anvendes, når der skal ske forkyndelse for selskaber, foreninger, fonde og boer m.v. (juridiske personer), jf. retsplejelovens § 155, stk. 2.

Efter retsplejelovens § 58, stk. 1, kan retspræsidenten i hver retskreds samt ved landsretterne og Sø- og Handelsretten beskikke ansatte ved retten til at foretage telefonforkyndelser.

Retsplejelovens § 58, stk. 2, giver polititjenestemænd og sognefogeder adgang til uden en særlig beskikkelse at foretage telefonforkyndelser. Politidirektørerne og restanceinddrivelsesmyndigheden kan ligeledes beskikke ansatte til at foretage telefonforkyndelser i medfør af retsplejelovens § 58, stk. 3 og 5.

Retsplejelovens § 58, stk. 1, blev senest ændret ved lov nr. 737 af 25. juni 2014, hvor der blev indført mulighed for, at formanden for Arbejdsretten kan beskikke ansatte ved retten til at foretage telefonforkyndelser.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Som nævnt i pkt. 1 er et af formålene med lovforslaget at overføre opgaven med at forkynde i straffesager fra anklagemyndigheden til retterne. Det indebærer, at statsadvokaterne fremover skal foretage forkyndelser i

færre sager end i dag. Statsadvokaterne skal imidlertid fortsat foretage forkyndelser i visse sager, jf. pkt. 2.1.3.1.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at ansatte ved statsadvokaterne – i lighed med f.eks. ansatte i politikredsene – skal have adgang til at foretage telefonforkyndelse i de sager, hvor opgaven med at foretage forkyndelse fortsat er placeret hos anklagemyndigheden. En sådan ordning vil gøre det administrativt lettere for statsadvokaterne at foretage forkyndelser i disse sager.

2.2.3. Lovforslagets udformning

Med lovforslaget foreslås det i overensstemmelse hermed, at retsplejelovens § 58 ændres, således at vedkommende statsadvokat får mulighed for at beskikke ansatte ved statsadvokaterne til at foretage telefonforkyndelse.

Med lovforslaget sker der dermed en udvidelse af kredsen af personer, der kan beskikkes til at foretage telefonforkyndelse i overensstemmelse med retsplejelovens § 155, stk. 1, nr. 6, om telefonforkyndelse (der ikke foreslås ændret), idet der skabes hjemmel til, at ansatte ved statsadvokaterne kan beskikkes til at foretage telefonforkyndelse i overensstemmelse med retsplejelovens regler herom.

Vedkommende statsadvokat skal i forbindelse med beskikkelsen instruere den beskikkede i, hvordan den pågældende skal foretage telefonforkyndelser og i øvrigt vejlede den beskikkede med hensyn til dennes pligter. Selve telefonforkyndelsen skal i øvrigt ske i overensstemmelse med de regler om telefonforkyndelse, der er fastsat i retsplejeloven og bekendtgørelse nr. 816 af 25. juni 2013 om forkyndelse.

Det foreslås samtidigt, at der gives mulighed for, at ansatte ved statsadvokaterne, der er beskikket til at foretage telefonforkyndelse, har adgang til oplysninger om de hemmelige telefonnumre i nummeroplysningsdatabasen ("118") på linje med ansatte ved retterne, politiet og restanceinddrivelsesmyndigheden, jf. § 31, stk. 6, i lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 2 og 3 og § 3, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

2.3. Anvendelse af digital kommunikation i strafferetsplejen

2.3.1. Gældende ret

2.3.1.1. Retsplejelovens fjerde bog om strafferetsplejen indeholder bestemmelser om behandlingen af straffesager.

Bestemmelserne indeholder ikke særlige regler om digital kommunikation, men de indeholder imidlertid en række formkrav til forskellige meddelelser mv. f.eks. i form af skriftlighed eller underskrift. Krav om skriftlighed eller underskrift mv. antages ikke i sig selv at være til hinder for digital kommunikation. I stedet beror det på en konkret fortolkning af det pågældende formkrav, om der er noget til hinder for digital kommunikation. Det er således antaget, at fremsendelse af anklageskrift eller anden retsmødebegæring ikke kan ske digitalt.

Herudover har Højesteret ved en kendelse af 5. april 2016 om forsvarerens adgang til aktindsigt efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3, udtalt, at forsvareren skal have udleveret kopi af det materiale, som politiet har tilvejebragt, i det omfang det uden ulempe kan kopieres. Højesteret anfører i kendelsen, at bestemmelsen med sproglige moderniseringer svarer til den tidligere gældende bestemmelse i retsplejelovens § 745. Denne bestemmelse blev indsat i loven i 1978, hvor det ikke var muligt at mangfoldiggøre bilag i elektronisk form, ligesom der endvidere endnu ikke er truffet en generel beslutning om anvendelse af elektronisk sagsbehandling i det danske retssystem i straffesager, og dette heller ikke er almindelig praksis i dag. Højesteret fandt på den baggrund, at forsvareren som udgangspunkt efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3, har krav på en papirkopi af sagens bilag, selv om der stilles en elektronisk kopi af bilagene til forsvarerens rådighed.

Højesteret har ved en dom af 14. oktober 2014 vedrørende tiltaltes anke, også udtalt sig om bestemmelsen i § 908, stk. 2, herunder om at tiltaltes anke ved telefax ikke opfyldte kravet i retsplejelovens § 908, stk. 2, om, at tiltaltes anke i en straffesag skal være forsynet med original underskrift af tiltalte eller dennes forsvarer. Da ankemeddelelsen ikke blev fuldt op af en original underskrevet ankemeddelelse, var anken ikke rettidig iværksat.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser

2.3.2.1. Formuleringen af og bemærkningerne til de enkelte bestemmelser i retsplejelovens fjerde bog om strafferetsplejen sammenholdt med de digi-

tale muligheder på de tidspunkter, hvor bestemmelserne er indsat i retsplejeloven, kan i praksis efter en konkret fortolkning ofte udgøre en hindring for digital kommunikation – både for så vidt angår indholdet i en meddelelse og fremsendelsesmåden – og dermed for anvendelse af eksisterende og kommende digitale løsninger.

En konsekvens heraf er, at der for så vidt angår behandlingen af straffesager i anklagemyndigheden og ved domstolene ikke er mulighed for at følge med den generelle digitale udvikling og de dertil hørende muligheder for effektivisering, forenkling mv. Det gælder f.eks. muligheder for digital fremsendelse, og muligheder for, at anvende indholdet i en meddelelse eller et dokument digitalt.

Samfundet bliver stadig mere digitalt, og de fleste borgere, virksomheder og myndigheder bruger i stadig stigende grad it-løsninger, herunder digital kommunikation. Mange af domstolenes og anklagemyndighedens interesser må derfor også forventes at stille stadig større krav om tidssvarende og effektive muligheder for kontakt med myndighederne.

Anklagemyndigheden, retterne og advokater kommunikerer allerede i en vis udstrækning digitalt såvel med hinanden som med tiltalte og andre parter i en straffesag.

Efter Justitsministeriets opfattelse må retsplejeloven ikke være en hindring for, at der kan anvendes digital kommunikation i strafferetsplejen i den udstrækning, det er muligt og retssikkerhedsmæssigt forsvarligt.

2.3.2.2. Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten og Rigspolitiet har indgået en samarbejdsaftale om afvikling af digitale hovedforhandlinger i straffesager. Aftalen bygger på en enighed mellem myndighederne om at arbejde hen imod en øget digitalisering af hovedforhandlingen, hvilket kan være med til at sikre, at disse afvikles mere smidigt og effektivt til gavn for borgere og interessenter. Aftalen har i den forbindelse til formål inden for gældende ret at sikre, at sagens akter i visse sagstyper digitaliseres til brug for hovedforhandlingen. Aftalen, der er begrænset til sager ved byretterne, omfatter nævningsager, større sager om økonomisk kriminalitet og lignende, sager om røveri og vold, sædelighedssager mod mindreårige og børnepornosager.

I de sager, der er omfattet af aftalen, sender anklagemyndigheden anklageskrift eller retsmødebegæring, bevisfortegnelse, følgebrev og særakten til

byretterne med fysisk post. Samtidig sendes sagens akter digitalt til retten.

Samarbejdsaftalen skal evalueres hvert halve år. Formålet med evalueringen, der skal gennemføres under inddragelse af Danske Advokater, Advokatsamfundet og Landsforeningen af Forsvarsadvokater, er at samle erfaringer fra alle involverede aktører, og i forbindelse med evalueringen skal forbedringsmuligheder og yderligere udviklingsmuligheder vurderes, herunder også eventuelle lovændringer.

2.3.2.3. Mulighed for at anvende digital kommunikation i strafferetsplejen vil efter Justitsministeriets opfattelse medvirke til at effektivisere behandlingen af straffesager bl.a. ved at sikre en bedre ressourceudnyttelse samtidig med, at retternes aktører i straffesager vil opleve en bedre service. På samme måde sikres en mere smidig sagsbehandling hos og overgang af oplysninger mellem de enkelte myndigheder og aktører i straffesagskæden.

Der er som nævnt ovenfor bred enighed om at arbejde hen imod øget digitalisering af strafferetsplejen. Justitsministeriet finder på den baggrund, at det er hensigtsmæssigt allerede nu at tilvejebringe hjemmel til at anvende digital kommunikation i strafferetsplejen. Der er efter Justitsministeriets opfattelse behov for at indføre en udtrykkelig hjemmel til, at der kan anvendes digital kommunikation – dvs. e-boks, e-mail eller andre digitale løsninger – i strafferetsplejen både for så vidt angår fremsendelsesmetoder mv. og indholdet af meddelelser eller dokumenter, således at de retlige hindringer for digital kommunikation og digital sagsbehandling i strafferetsplejen fjernes.

Digitale beviser indgår i dag i stadig større grad i straffesager. Muligheden for at anvende digitalt materiale under hovedforhandlingen betyder, at udfordringer med at gøre digitale beviser analoge undgås.

Justitsministeriet anser det for mest hensigtsmæssigt på nuværende tidspunkt at indsætte en generel hjemmelsbestemmelse, hvor det af én enkelt bestemmelse fremgår, at krav om skriftlighed eller underskrift i strafferetsplejen ikke er til hinder for anvendelse af digital kommunikation eller anvendelse af digitale dokumenter under retsmøder. Hermed undgås det også at indsætte en række enslydende bestemmelser i alle de relevante bestemmelser.

Det er endvidere Justitsministeriets opfattelse, at digital kommunikation i strafferetsplejen bør anvendes i videst muligt omfang, således at digital

kommunikation er et tilbud til den part, der afsender et dokument mv. Retterne, anklagemyndigheden, advokater, tiltalte, forurettede mv. skal således ikke være bundet til at anvende en bestemt forsendelsesform på grund af formuleringerne i de enkelte bestemmelser. I stedet skal udveksling af forskellige meddelelser og kommunikation kunne udvikle sig med den almindelige teknologiske udvikling i samfundet på baggrund af de erfaringer, der løbende gøres f.eks. i forbindelse med evalueringer af aftalen om digitale hovedforhandlinger. Det endelige mål er med tiden at opnå en fuldt digital straffesagskæde, hvor alle papirbårne arbejdsgange afskaffes, således at straffesager kan behandles effektivt, og ressourcerne hos myndighederne anvendes hensigtsmæssigt.

2.3.3. Lovforslagets udformning

2.3.3.1. På den anførte baggrund foreslås det at indføre en udtrykkelig hjemmel til, at der kan anvendes digital kommunikation i strafferetsplejen.

Med forslaget slås det fast, at krav om skriftlighed eller underskrift i strafferetsplejen ikke er til hinder for anvendelse af digital kommunikation både for så vidt angår fremsendelsesmetoder mv. og indholdet af meddelelser eller dokumenter eller anvendelse af digitale dokumenter mv. under retsmøder.

Dette indebærer, at bestemmelser i retsplejelovens fjerde bog om strafferetsplejen om meddelelser, skriftlighed, anmodninger, begæring, underretninger, indlevering, indgivelse, indsendelse, at sende kopi eller udskrift, udlevering, fremlæggelse, gennemsyn eller lignende således ikke er til hinder for anvendelse af digital kommunikation.

Forslaget indebærer endvidere, at der ikke tillige skal ske fremsendelse, indsendelse, udlevering mv. i fysisk form. Forslaget indebærer dermed også, at alle sags gange i en straffesag kan være digitale, således at dokumenter mv. ikke skal printes.

Anklagemyndigheden, retterne, advokater, tiltalte og andre parter i en straffesag vil efter bestemmelsen kunne vælge at sende meddelelser til e-boks eller en sikker e-mailadresse eller lignende, hvis en sådan er oplyst.

Forslaget gør det f.eks. muligt, at udlevering af en kopi til forsvareren af det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår, jf. § 729 a, stk. 3, kan ske digitalt. På tilsvarende vis kan den

kopi, der udleveres, være digital. Forsvareren vil således ikke efter den foreslåede bestemmelse tillige kunne kræve at få udleveret sagens bilag i papirformat.

Lovforslaget gør det endvidere muligt, at anklagemyndigheden kan indlevere anklageskrift til retten, jf. § 835, stk. 1, 1. pkt., digitalt, eller sende kopi af anklageskriftet til tiltalte, jf. § 835, stk. 2, 1. pkt., digitalt. På tilsvarende vis kan anklageskriftet indleveres eller sendes i digital form.

Lovforslaget gør det herudover f.eks. muligt, at anklagemyndigheden kan indlevere dokumenter og andre synlige bevismidler, jf. § 837, stk. 1, eller indsende ekstrakt i ankesager, jf. § 918, til retten, forsvareren og en eventuel bistandsadvokat digitalt. På tilsvarende vis kan dokumenterne mv. indleveres eller sendes i digital form. Dokumenter og andre synlige bevismidler vil dermed ikke tillige kunne kræves at udleveret i papirformat.

Bestemmelsen tager ikke stilling til, i hvilket omfang digital kommunikation i dag er teknisk mulig hos anklagemyndigheden og retterne.

Efter bestemmelsen har en afsender mulighed for at vælge, om kommunikation skal ske digitalt – herunder hvilken form for digital kommunikation – under forudsætning af, at den pågældende form for digital kommunikation er teknisk mulig. Der pålægges således ikke en forpligtelse til at anvende digital kommunikation, men afsenderen har en ret til at vælge digital kommunikation. En afsender kan således forsat anvende f.eks. fysisk fremsendelse eller indlevering af meddelelser, akter mv. Borgere pålægges heller ikke med forslaget en pligt til at modtage eller sende digital kommunikation, ud over hvad der allerede følger af lovgivningen.

Med forslaget sikres det endvidere, at bestemmelser om oplæsning, fremlægnings, forelæggelse, redegørelse, information og lignende ikke er til hinder for, at dokumenter kan anvendes i digital form under retsmøder. Dokumenterne skal dermed ikke tillige være indsendt i eller foreligge i fysisk form.

Med forslaget forudsættes det, at digital kommunikation skal anvendes i videst muligt omfang af politiet, anklagemyndigheden og domstolene. Der vil således være tale om en løbende udvidelse af anvendelsen af digital kommunikation og sagsbehandling, efterhånden som it-løsningerne udvikles og gennemføres.

Persondatalovgivningen vil fortsat skulle iagttages, når anklagemyndigheden, forsvarere og retterne behandler personoplysninger i forbindelse med anvendelse af digital kommunikation i strafferetsplejen.

Der tilsigtes med forslaget ingen ændringer i retsplejelovens regler om anklagemyndighedens og domstolenes sagsbehandling i straffesager.

2.3.3.2. Det foreslås endvidere, at bestemmelser i strafferetsplejen, der stiller krav om underskrift, ikke er til hinder for, at en meddelelse kan sendes med digital post. Det er dog en betingelse, at meddelelsen er forsynet med en digital signatur fra en person – herunder en juridisk person – eller en myndighed.

Hensigten med kravet om digital signatur er at sikre, at meddelelsen stammer fra den angivne afsender, og at meddelelsen ikke er blevet ændret undervejs.

Det sikres f.eks. med forslaget, at meddelelser, der skal underskrives, kan sendes f.eks. med Digital Post (e-boks).

2.3.3.3. Det foreslås herudover, at en meddelelse, der sendes med digital kommunikation, anses for at være kommet frem, når den kan gøres tilgængelig for modtageren.

Med forslaget anses en digital meddelelse for at være kommet frem til modtageren på det tidspunkt, hvor modtageren er i stand til at behandle og læse meddelelsen. Det er således uden betydning, om eller hvornår modtageren faktisk gør sig bekendt med indholdet af meddelelsen. Dette indebærer, at en digital meddelelse, der er modtaget kl. 23.59 den 30. november, anses for at være kommet frem den 30. november.

Der tilsigtes ingen ændring for så vidt angår situationer, hvor der modtages meddelelser på papir. I disse tilfælde vil meddelelsen fortsat skulle modtages inden for almindelig kontortid for at kunne anses for at være rettidig.

I de tilfælde, hvor der er behov for at modtage en meddelelse inden for et bestemt tidspunkt, må der fastsættes en frist, der indeholder såvel en dato som et præcist klokkeslæt for, hvornår meddelelsen skal være modtaget for at være rettidig.

Modtagelsestidspunktet vil i de fleste it-systemer automatisk blive registre-

ret. Kan modtagelsestidspunktet for en digital meddelelse ikke fastlægges som følge af problemer med et it-system eller andre lignende problemer, må meddelelsen anses for at være kommet frem på det tidspunkt, hvor meddelelsen blev afsendt, hvis der kan skaffes pålidelige oplysninger om afsendelsestidspunktet.

Bestemmelsen svarer i det væsentlige til bestemmelsen i retsplejelovens § 148 a, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 4, og bemærkningerne hertil.

2.4. Anvendelse af udeblivelsesdomme i straffesager og retten til genoptagelse

2.4.1. Gældende ret

2.4.1.1. En tiltalt skal, medmindre andet er bestemt i loven, personligt være til stede i retten under hele hovedforhandlingen i en straffesag, indtil sagen er optaget til dom, jf. retsplejelovens § 853, 1. pkt.

Udebliver tiltalte uden oplyst lovligt forfald kan den pågældende fremstilles under anvendelse af tvang. Retten kan afsige anholdelsesbeslutning, hvis det af indkaldelsen til hovedforhandlingen fremgår, at tiltalte skal møde personligt og i udeblivelsestilfælde må forventes at blive anholdt.

Udebliver tiltalte ved begyndelsen eller i løbet af hovedforhandlingen i en straffesag, og kan den pågældende ikke straks bringes til stede, udsættes sagen, medmindre retten beslutter at fremme hovedforhandlingen helt eller delvist, jf. retsplejelovens § 855, stk. 1.

Er tiltalte udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, kan retten bestemme, at der skal ske afhøring af vidner og skønsmænd, der er mødt op, hvis retten finder, at dette er foreneligt med hensynet til tiltalte, og hvis udsættelse af afhøringen vil være til væsentlig ulempe for de mødte eller medføre væsentlig udsættelse af sagen. Afhøring kan dog kun ske, hvis tiltaltes forsvarer er mødt, jf. § 855, stk. 2.

En hovedforhandling *kan* i visse situationer fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, jf. § 855, stk. 3. Heri ligger, at sagen til trods for tiltaltes udeblivelse skal være tilstrækkeligt oplyst.

En hovedforhandling kan således, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, fremmes til dom i tiltaltes fravær, når tiltalte er undvejet, efter at anklageskriftet er forkyndt for den pågældende, når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse har forladt retten uden tilladelse, når der under sagen alene er spørgsmål om ubetinget fængselsstraf i 6 måneder eller derunder, konfiskation, rettighedsfrakendelse eller erstatning, og tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 3 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, eller når retten skønner, at behandlingen af sagen utvivlsomt vil føre til tiltaltes frifindelse.

En hovedforhandling, hvor tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 3 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, kan dog kun fremmes i tiltaltes fravær, hvis tiltalte enten har samtykket heri, eller hvis tiltalte har været lovligt indkaldt til hovedforhandlingen, og det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, jf. § 855, stk. 4.

2.4.1.2. Retsplejelovens kapitel 80 vedrører straffesager, i hvilke der ikke medvirker lægdommere. Det følger af § 897, stk. 1, nr. 1, at når der ikke under sagen er spørgsmål om højere straf end bøde, kan retten, medmindre omstændighederne taler imod det, behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, bl.a. hvis tiltalte udebliver fra hovedforhandlingen uden oplyst lovligt forfald. Dommen i sagen kan udfærdiges ved en påtegning på anklageskriftet, jf. § 897, stk. 2.

2.4.1.3. Er en udebleven tiltalt blevet domfældt, uden at anke efter reglerne i retsplejelovens kapitel 82 kan finde sted, kan domfældte begære sagen genoptaget til ny forhandling, når den pågældende godtgør at have haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette, eller at stævningen ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab, jf. § 987, stk. 1. Begæringen må fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, inden sådan frist som bestemt i § 904, jf. § 910. Reglerne i §§ 979, stk. 2,-982 finder tilsvarende anvendelse. Nægtes genoptagelse, kan spørgsmålet indbringes for Den Særlige Klageret efter reglerne om kære til Højesteret.

Hvis sagen i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, er fremmet i tiltaltes fravær, kan

domfældte uanset betingelserne i § 987, stk. 1, 1. pkt., begære sagen genoptaget til ny forhandling, jf. § 987, stk. 3. Begæringen må fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, inden 4 uger fra dommens forkyndelse efter § 219 a, stk. 5. Retten kan undtagelsesvis genoptage sagen, hvis begæring indgives senere, men inden 1 år efter dommens forkyndelse. Reglerne i § 987, stk. 1, 3. og 4. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Udebliver domfældte under den nye hovedforhandling, hæver retten ved kendelse sagen, og den afsagte dom bliver stående ved magt, jf. § 987, stk. 4.

2.4.1.4. Tiltalte kan anke en dom i en straffesag til landsretten, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt mere end 20 dagbøder, en bøde på over 3.000 kr., konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller andre offentligretlige følger, jf. § 902, stk. 2.

Hvis en straffesag er fremmet i tiltaltes fravær i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, kan tiltalte anke sagen, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten, hvis anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld og betingelserne i § 902, stk. 2, i øvrigt er opfyldt, jf. § 902, stk. 3.

Under de i § 987, stk. 1, 1. pkt., anførte betingelser kan tiltalte begære genoptagelse af en ankesag, som er afvist på grund af hans udeblivelse, jf. § 987, stk. 5. Er en anke afvist i medfør af § 920, stk. 3, kan tiltalte begære genoptagelse, når han godtgør, at det skyldes ham utilregnelige omstændigheder, at anklageskrift eller stævning ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for ham. Begæring om genoptagelse må fremsættes over for den ret, der har afvist anken. I øvrigt finder bestemmelserne i § 987, stk. 1, 2.-4. pkt., tilsvarende anvendelse.

2.4.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.4.2.1. Det fremgår af afsnit 3.1 i det retspolitiske udspil ”Respekt for det fælles – Respektpakke I” (Respektpakken), at aftalepartierne er enige om, at der skal gøres øget brug af udeblivelsesdomme, så tiltaltes udeblivelse – og den mangel på respekt, det er udtryk for – ikke står i vejen for en konsekvent strafforfølgning. Der lægges derfor i udspillet op til, at udgangspunktet for anvendelse af udeblivelsesdomme skal vendes, så domstolene skal gennemføre en sag, når tiltalte udebliver, hvis betingelser herfor er opfyldt. Det vil herefter kræve en særlig grund, hvis en straffesag ikke skal gennemføres som udeblivessag, når muligheden foreligger.

Det forudsættes således, at der afsiges udeblivelsesdomme i samtlige sager, hvor reglerne giver mulighed for det.

Justitsministeriet finder, at forudsætningen i Respektpakken om en øget brug af udeblivelsesdomme, så der afsiges udeblivelsesdomme i samtlige sager, hvor reglerne giver mulighed for det, bør gennemføres ved at ændre udgangspunktet i retsplejelovens § 855, stk. 3, således at det udtrykkeligt fremgår af bestemmelsen, at en hovedforhandling *skal* fremmes til dom i tiltaltes fravær, når anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, og retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, og betingelserne for at afsige udeblivelsesdom i øvrigt er opfyldt.

På samme måde bør udgangspunktet i retsplejelovens § 897, stk. 1, ændres, så retten, når der ikke under sagen er spørgsmål om højere straf end bøde, *skal* behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, medmindre omstændighederne taler imod det, hvis tiltalte udebliver fra hovedforhandlingen uden oplyst lovligt forfald, nægter at afgive forklaring eller har undladt at anmode om retsmøde, jf. § 896 a.

2.4.2.2. Det fremgår endvidere af Respektpakken, at muligheden for at fremme en hovedforhandling til dom i tiltaltes fravær, såfremt tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen, skal udvides. I dag er grænsen for sådanne sager ubetinget fængsel i 6 måneder. Fremover skal den være ubetinget fængsel i 1 år.

Justitsministeriet finder, at initiativet bør gennemføres ved at ændre retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 3, så grænsen for at fremme en hovedforhandling til dom i tiltaltes fravær, når tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen, og når der under sagen alene er spørgsmål om ubetinget fængselsstraf i 6 måneder eller derunder, ændres til 1 år eller derunder.

2.4.2.3. Det fremgår herudover af Respektpakken, at muligheden for at fremme en hovedforhandling til dom i tiltaltes fravær, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 3 måneder, skal udvides. Aftalepartierne er enige om, at grænsen fremover skal være ubetinget fængsel i 6 måneder.

Justitsministeriet finder, at initiativet bør gennemføres ved at ændre rets-

plejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, så grænsen for at fremme en hovedforhandling til dom i tiltaltes fravær, såfremt tiltalte har været lovligt indkaldt og det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for det forhold, som tiltalen angår, ændres fra ubetinget fængsel i 3 måneder til ubetinget fængsel i 6 måneder.

2.4.2.4. Det fremgår endelig af Respektpakken, at tidsfristen for genoptagelse af en straffesag, hvor der er afsagt udeblivelsesdom, skal halveres fra de nuværende 4 uger til 14 dage svarende til fristen for at anke en dom.

Justitsministeriet finder, at initiativet bør gennemføres ved, at fristen for at begære en udeblivelsesdom afsagt efter § 855, stk. 3, nr. 4, genoptaget nedsættes fra 4 uger til to uger i de sager, der er omfattet af en ankebegrænsning, jf. § 902, stk. 3, jf. stk. 2. Dette svarer til fristen for at anke sagen.

2.4.2.5. Det fremgår ligeledes af Respektpakken, at der skal gå så kort tid som muligt fra forbrydelse til domfældelse, og at det er centralt for vores fællesskab, at kriminelle hurtigt mærker konsekvensen af deres handlinger. Samtidig er det også vigtigt, at straffesager gennemføres hurtigst muligt af hensyn til at ofre for forbrydelser kan komme videre med deres liv.

Er der blevet afsagt udeblivelsesdom efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, fordi tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 3 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, har den domfældte i dag efter retsplejelovens § 987, stk. 3, et ubetinget krav på at få sin sag genoptaget, uanset om de almindelige betingelser for genoptagelse er opfyldt, jf. pkt. 2.4.1.3.

Den ubetingede ret til genoptagelse medfører, at en tiltalt, der er udeblevet fra hovedforhandlingen i byretten, og som efterfølgende får sagen genoptaget, reelt får mulighed for – og kan spekulere i – at forhale sagen og at få skyldsspørgsmålet i sagen behandlet tre gange, hvis den pågældende efter en fældende dom i den genoptagede sag for byretten vælger at anke sagen til landsretten.

Der er – som det også er forudsat i Respektpakken – efter Justitsministeriets opfattelse fortsat et reelt problem med tiltalte, der på trods af lovlig indkaldelse, udebliver fra hovedforhandlingen i straffesager, hvilket indebærer et ikke ubetydeligt ressourcspild for politiet, anklagemyndigheden og domstolene.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de gældende regler om genoptagelse stiller en tiltalt, der bevidst udebliver fra en straffesags hovedforhandling i byretten og dermed udviser mangel på respekt over for både ofret og over for retssystemet, bedre end en tiltalt, der som påkrævet møder op til hovedforhandlingen. Der er endvidere efter Justitsministeriets opfattelse ikke det samme hensyn til tiltaltes ret til at være til stede under sagens behandling i retten, når tiltalte trods lovlig forkyndelse er udeblevet fra hovedforhandlingen.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at forudsætningen i Respektpakken om at skærpe adgangen til genoptagelse mest hensigtsmæssigt gennemføres ved at indskrænke den ubetingede ret til genoptagelse i sager, der kan ankes efter de almindelige regler om anke. Dette vil efter Justitsministeriets opfattelse også medvirke til, at adgangen til at afsige udeblivelsesdom kan anvendes som forudsat, og at der samlet set i flere sager går kortere tid, inden sagen er endeligt afsluttet.

En sådan ændring er efter Justitsministeriets opfattelse ikke forbundet med retssikkerhedsmæssige betænkeligheder. Det er for det første kun muligt at afsige udeblivelsesdom efter den foreslåede bestemmelse i § 855, stk. 3, nr. 4, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 6 måneder, og da kun hvis den tiltalte – hvis denne ikke har samtykket i sagens behandling – har været lovligt indkaldt til retsmødet, og at det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, jf. § 855, stk. 4. Herudover skal dommen fortsat forkyndes for tiltalte, hvis denne dømmes som udebleven. Hvis tilsigelsen ikke er forkyndt for tiltalte personligt, skal dommen forkyndes personligt.

For det andet skal retten fortsat finde fremgangsmåden forsvarlig, tiltalte skal have en forsvarer, og der skal gennemføres en fuldstændig bevisførelse i sagen, selv om tiltalte udebliver fra hovedforhandlingen, for at tiltalte kan dømmes i sagen. En udeblivelse anses ikke som en erkendelse i sagen. Forsvareren kan under hovedforhandlingen begære tiltaltes forklaring til politirapport oplæst efter § 871, stk. 2, nr. 6. Hvis bevisførelsen i sagen ikke er tilstrækkelig, skal en tiltalt, som er udeblevet, som i alle andre sager frifindes.

2.4.2.6. Det er Justitsministeriets opfattelse, at de foreslåede ændringer er forenelige med Danmarks internationale forpligtelser, herunder artikel 6 i

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Der lægges i den forbindelse vægt på, at en tiltalt, der er dømt som udebleven efter § 855, stk. 3, nr. 4, vil have mulighed for at anke sagen eller få den genoptaget, jf. herom nedenfor.

For en gennemgang af forholdet til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention henvises der i øvrigt til de almindelige bemærkninger til forslag nr. L 73 af 30. januar 2002 til lov om ændring af retsplejeloven (Udeblivelsesdomme i straffesager, pressens adgang til domsudskrifter m.v. og politiklagenævnsmedlemmers sagsbehandling), afsnit 3.3.8.

2.4.3. Lovforslagets udformning

2.4.3.1. Det foreslås at ændre retsplejelovens § 855, stk. 3, så en hovedforhandling på anklagemyndighedens begæring skal fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig.

Med den foreslåede bestemmelse forudsættes anklagemyndigheden at nedlægge påstand om, at hovedforhandlingen fremmes trods tiltaltes udeblivelse i alle sager, hvor tiltaltes tilstedeværelse ikke vurderes nødvendig, og hvor betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Med den foreslåede bestemmelse ændres udgangspunktet endvidere, så retten skal fremme en hovedforhandling til dom i tiltaltes fravær, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

En hovedforhandling vil herefter skulle fremmes, hvis sagen trods tiltaltes udeblivelse er tilstrækkeligt oplyst. Det forhold, at en forklaring fra den tiltalte kan være af betydning ved vurderingen af skyldsspørgsmålet og strafudmålingen, kan derfor ikke alene medføre, at sagen udsættes. Det bemærkes i den forbindelse, at en sag, hvor tiltalte er mødt, men undlader at afgive forklaring bliver fremmet til dom. Hertil kommer, at der vil foregå en helt sædvanlig bevisførelse og bevisvurdering, og at der – hvis der herefter er rimelig tvivl om tiltaltes skyld – skal ske frifindelse.

Det er derfor efter Justitsministeriets opfattelse ubetænkeligt at lade det være op til den tiltalte at afgøre, om den pågældende ønsker at møde op til hovedforhandlingen og gøre eventuelle formildende omstændigheder gældende. Den pågældende er således lovligt indkaldt og er gjort opmærksom på konsekvenserne af at udeblive. Hertil kommer, at der fortsat vil være

mulighed for at få prøvet både skylds- og sanktionsspørgsmålet igen ved anke af dommen. Det forhold, at området for anvendelse af udeblivelsesdomme uden tiltaltes samtykke foreslås udvidet, så grænsen fremover bliver 6 måneder, ændrer ikke herved. Det samme gør afskaffelsen af den ubetingede ret til genoptagelse heller ikke.

Ændringen vil indebære, at der skal være konkrete grunde i den enkelte sag for, at tiltaltes tilstedeværelse vurderes at være nødvendig under hovedforhandlingen, jf. § 855, stk. 3. Det forudsættes i den forbindelse, at retten angiver de konkrete grunde til, at sagen ikke findes at være tilstrækkeligt oplyst, i retsbogen. Der vil efter Justitsministeriets opfattelse normalt ikke foreligge sådanne grunde, jf. det ovenfor anførte.

Det foreslås på tilsvarende vis at ændre udgangspunktet i retsplejelovens § 897, stk. 1, så det bliver obligatorisk for retterne at behandle sagen som en tilståelsessag i tiltaltes fravær mv., hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Ændringen vil indebære, at der skal være konkrete omstændigheder i den enkelte sag, der taler imod at behandle sagen som en tilståelsessag.

Det forudsættes, at domstolene, hvis forslaget vedtages, vil tillade, at en hovedforhandling fremmes til dom i tiltaltes fravær i medfør af retsplejelovens § 855, stk. 3, i væsentligt videre omfang end forudsat i forarbejderne til lov nr. 256 af 8. maj 2002 om ændring af retsplejeloven (Udeblivelsesdomme i straffesager, pressens adgang til domsudskrifter m.v. og politiklagenævnsmedlemmers sagsbehandling).

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer i bestemmelsernes anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 16 og 19, og bemærkningerne hertil.

2.4.3.2. Der lægges med forslaget endvidere op til at ændre retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 3, således at grænsen for, hvornår der kan afsiges udeblivelsesdom efter bestemmelsen, hæves fra ubetinget fængselsstraf i 6 måneder til ubetinget fængselsstraf i 1 år eller derunder.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 17, og bemærkningerne hertil.

2.4.3.3. Det foreslås herudover at ændre retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, således at grænsen for, hvornår der kan afsiges udeblivelsesdom efter bestemmelsen, hæves fra ubetinget fængsel i 3 måneder til ubetinget fængsel i 6 måneder.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 18, og bemærkningerne hertil.

2.4.3.4. Det foreslås endelig at ændre retsplejelovens § 987, stk. 3, 1. og 2. pkt., således at adgangen for en domfældt efter § 855, stk. 3, nr. 4, til at begære sagen genoptaget til ny forhandling, uanset om de almindelige betingelser for genoptagelse i § 987, stk. 1, 1. pkt., er opfyldt, begrænses til sager, hvor den domfældte ikke kan anke dommen.

Det foreslås i den forbindelse tillige at ændre retsplejelovens § 902, stk. 3, således at en sag, der er fremmet i medfør af retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, kan ankes, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten, hvis betingelserne for at anke i bestemmelsens stk. 2 i øvrigt er opfyldt.

Det foreslås endvidere, at fristen for at begære en sag genoptaget i de sager, der ikke kan ankes, jf. § 902, stk. 2, jf. stk. 3, ændres fra 4 til 2 uger. Dette svarer til fristen for at anke sagen, jf. § 904, stk. 1.

Med forslaget vil en domfældt, hvor der er afsagt udeblivelsesdom efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, kunne anke sagen både for så vidt angår bevisspørgsmålet og strafudmålingen efter de almindelige regler om anke. Er sagen omfattet af en ankebegrænsning, jf. § 902, stk. 2, kan domfældte fortsat begære sagen genoptaget til ny forhandling i byretten efter reglerne herom.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 20 og 23, og bemærkningerne hertil.

2.4.3.5. Hvis lovforslaget vedtages, vil Justitsministeriet anmode Dom-

stolsstyrelsen og Rigsadvokaten om at følge lovændringernes effekt og hensigtsmæssighed, herunder om reglerne anvendes som forudsat.

2.5. Anvendelse af domsmænd i straffesager, hvor der skal fastsættes en fællesstraf efter straffelovens § 61, stk. 1

2.5.1. Gældende ret

Straffelovens kapitel 7 indeholder regler om betinget fængsel. Det følger af lovens § 56, stk. 1, at finder retten det upåkrævet, at fængselsstraf kommer til fuldbyrdelse, bestemmes det i dommen, at fuldbyrdelsen udsættes og bortfalder ved udløbet af prøvetiden.

Såfremt der inden prøvetidens udløb foretages rettergangsskridt mod den person, der har modtaget en betinget dom, hvorved han sigtes for et strafbart forhold, der er begået før den betingede dom, fastsætter retten retsfølgen for dette forhold og den tidligere pådømte lovovertrædelse, jf. § 61, stk. 1.

Det følger af retsplejelovens § 686, stk. 2, at domsmænd medvirker i straffesager, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse, medmindre andet følger af bestemmelsens stk. 3 og 4. Det følger bl.a. af § 686, stk. 3, nr. 3, at domsmænd ikke medvirker i de i straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, og § 66, stk. 4, nævnte sager vedrørende betinget dømte.

2.5.2. Justitsministeriets overvejelser

Ved fastsættelse af en fællesstraf efter straffelovens § 61, stk. 1, vil der altid være spørgsmål om højere straf end bøde, da den dømte allerede er idømt en betinget dom. Der skal derfor altid medvirke domsmænd i disse straffesager. Dette gælder også, hvor der for det eller de forhold, der er begået før den betingede dom, alene bliver spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betingede dom, og hvor der derfor ikke ville skulle medvirke domsmænd.

Efter Justitsministeriets opfattelse er det væsentligt, at domstolenes ressourcer anvendes mest hensigtsmæssigt, således at der ikke skal medvirke domsmænd i straffesager, hvor det som følge af sagens karakter ikke er nødvendigt.

Det er derfor efter Justitsministeriets opfattelse hensigtsmæssigt, hvis det ved behandlingen af disse sager afhænger af det konkrete strafbare forhold, der er begået før den betingede dom, om der skal medvirke domsmænd under dette forholds behandling i retten efter straffelovens § 61, stk. 1, således at domsmænd alene medvirker, hvis der for dette forhold – som i andre straffesager – kan blive spørgsmål om højere straf end bøde.

Det bemærkes i den forbindelse, at tiltale i en sag efter gældende ret helt eller delvist kan frafaldes, bl.a. hvor den påsigtede lovovertrædelse efter loven ikke kan medføre højere straf end bøde, og forholdet er af ringe strafværdighed, eller hvor sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt, jf. retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 1 og 5.

2.5.3. Lovforslagets udformning

Det foreslås på den baggrund at ændre retsplejelovens § 686, stk. 3, nr. 3, således, at der fremover ikke skal medvirke domsmænd i de straffesager, der skal behandles efter straffelovens § 61, stk. 1, hvis der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betingede dom for det eller de forhold, der er begået før den betingede dom.

Den foreslåede ændring vil særligt være relevant ved sager om overtrædelse af færdselslovgivningen.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer i anvendelsesområdet for straffelovens § 61, stk. 1, eller retsplejelovens § 686, stk. 2 og 3.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 8, og bemærkningerne hertil.

2.6. Anonymisering af forurettedes identitet

2.6.1. Gældende ret

2.6.1.1. Retsplejelovens kapitel 3 a indeholder regler om aktindsigt. Det følger af § 41 e, stk. 4, at hvis dokumenter indeholder oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold eller virksomheders erhvervshemmeligheder, kan den myndighed, der behandler en anmodning om aktindsigt, be-

stemme, at dokumentet inden gennemsynet eller kopieringen anonymiseres, således at de pågældendes identitet ikke fremgår. I straffesager skal dokumentet inden gennemsynet eller kopieringen anonymiseres, således at medvirkende lægdommeres identitet ikke fremgår. I sager om overtrædelse af straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser skal dokumentet inden gennemsynet eller kopieringen anonymiseres, således at forurettedes identitet ikke fremgår.

2.6.1.2. Retsplejelovens kapitel 92 indeholder regler om offentlig omtale mv. af straffesager. Det følger § 1017 b, stk. 1, at med bøde straffes den, der i forbindelse med omtale af en sag om overtrædelse af straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser eller i øvrigt med henblik på en sådan sag giver offentlig meddelelse om navn, stilling eller bopæl på den forurettede eller på anden måde offentliggør den pågældendes identitet.

2.6.1.3. Uden for straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser findes lovens § 210 om incest. Det følger af bestemmelsens stk. 1, at den, der har samleje med en slægtning i nedstigende linje, straffes med fængsel indtil 6 år. Adoptionsforhold sidestilles med biologisk slægtskab. Den, der har samleje med sin broder eller søster, straffes med fængsel indtil 2 år, dog således at straffen kan bortfalde for den, der ikke er fyldt 18 år, jf. bestemmelsens stk. 2. Bestemmelserne finder, jf. stk. 3, tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje.

2.6.2. Justitsministeriets overvejelser

Bestemmelserne i retsplejelovens § 41 e, stk. 4, 3. pkt., og § 1017 b, stk. 1, har til formål at beskytte forurettede i de meget følsomme straffesager, der er omfattet af straffelovens kapitel 24.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at straffesager om overtrædelser af straffelovens § 210 på samme måde er særligt følsomme, og at ofre for incest derfor bør nyde samme beskyttelse som ofre for seksualforbrydelser omfattet af lovens kapitel 24 med hensyn til aktindsigt i og offentlig omtale af straffesager.

2.6.3. Lovforslagets udformning

Det foreslås på den baggrund at ændre retsplejelovens § 41 e, stk. 4, 3. pkt., og § 1017 b, stk. 1, således at forurettede i sager om overtrædelse af straffelovens § 210 også omfattes af bestemmelserne.

Med forslaget skal dokumenter omfattet af aktindsigtsanmodninger i sager om overtrædelse af straffelovens § 210 inden gennemsyn eller kopiering anonymiseres, således at forurettedes identitet ikke fremgår.

På tilsvarende vis gøres det strafbart i forbindelse med omtale af en sag om overtrædelse af straffelovens § 210 eller i øvrigt med henblik på en sådan sag at give meddelelse om navn, stilling eller bopæl på den forurettede eller på anden måde offentliggøre den pågældendes identitet.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer i bestemmelsernes anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1 og 24, og bemærkningerne hertil.

2.7. Kriminalitetskravet for at foretage hemmelig ransagning

2.7.1. Gældende ret

2.7.1.1. Retsplejelovens kapitel 73 indeholder regler om ransagning, herunder om hemmelig ransagning.

Det følger af retsplejelovens § 794, stk. 1, at ransagning af husrum, andre lokaliteter eller genstande, som en *mistænkt* har rådighed over, kun må foretages, såfremt den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og ransagningen må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen.

Ved ransagning af de i § 793, stk. 1, nr. 1, nævnte arter – ransagning af boliger og andre husrum, dokumenter, papirer og lignende samt indholdet af aflåste genstande – kræves tillige, enten at sagen angår en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængselsstraf, eller at der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen eller genstande, der kan beslaglægges, kan findes ved ransagningen, jf. § 794, stk. 2.

Ransagning af husrum, andre lokaliteter eller genstande, som en person, der *ikke er mistænkt*, har rådighed over, må, når den pågældende ikke har meddelt skriftligt samtykke, kun ske, såfremt efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængselsstraf, og der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen eller genstande, der kan beslag-

lægges, kan findes ved ransagningen, jf. § 795, stk. 1.

Det følger af § 799, stk. 1, om hemmelig ransagning, at såfremt det er af afgørende betydning for efterforskningen, at ransagningen foretages, uden at den mistænkte eller andre gøres bekendt hermed, kan retten, hvis efterforskningen angår en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens § 125 a, § 180, § 183, stk. 1 og 2, § 183 a, § 186, stk. 1, § 187, stk. 1, § 191, § 192 a, § 192 b, stk. 1-3, § 237, § 262 a, § 286, stk. 1, jf. § 276, § 288 eller § 289, ved kendelse træffe bestemmelse herom og om, at reglerne i § 798, stk. 2, 1.-4. pkt., og stk. 3, fraviges. Dette gælder dog ikke med hensyn til ransagning af husrum, andre lokaliteter eller genstande, som nogen, der efter reglerne i § 170 er udelukket fra eller efter reglerne i § 172 er fritaget for at afgive forklaring som vidne i sagen, har rådighed over.

Reglerne i § 783, stk. 3 og 4, § 784, § 785 og § 788 finder anvendelse på de i § 799, stk. 1, 1. pkt., omhandlede tilfælde, jf. § 799, stk. 2.

Retten kan bestemme, at der inden for det tidsrum, der efter bestemmelsens stk. 2 fastsættes i medfør af § 783, stk. 3, kan foretages gentagne ransagninger. Retten skal i den forbindelse fastsætte antallet af ransagninger. Hvis særlige grunde taler derfor, kan retten bestemme, at der kan foretages et ubestemt antal ransagninger, jf. § 799, stk. 3.

2.7.1.2. Adgangen til at foretage hemmelig ransagning efter § 799 blev udvidet ved lov nr. 634 af 12. juni 2013 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Styrket indsats over for økonomisk kriminalitet). Efter udvidelsen kan indgreb i form af hemmelig ransagning også anvendes ved efterforskning af menneskesmugling, menneskehandel, tyveri af særlig grov beskaffenhed, røveri og overtrædelse af særlig grov karakter af skatte-, told-, afgifts- eller tilskudslovgivningen eller af straffelovens § 289 a (straffelovens § 125 a, § 262 a, § 286, stk. 1, jf. § 276, § 288 og § 289) samt efterforskning af overtrædelse af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer under særligt skærpende omstændigheder (straffelovens § 192 a).

2.7.2. *Justitsministeriets overvejelser*

Rigsadvokaten har over for Justitsministeriet gjort opmærksom på, at mange kriminelle handlinger i stadig større udstrækning foretages digitalt, og at efterforskning af disse handlinger derfor også foregår digitalt. Dette kan

i praksis give anledning til problemer, da retsplejelovens bestemmelser om tvangsindgreb ikke fuldt ud tager højde for denne udvikling.

Rigsadvokaten har i den forbindelse bl.a. gjort Justitsministeriet opmærksom på, at det i praksis synes uhensigtsmæssigt, at det ikke er muligt at foretage hemmelig ransagning i forbindelse med efterforskning af sager om overtrædelse af straffelovens § 191 a (grove overtrædelser af lov om visse dopingmidler), når det er muligt, hvis efterforskningen vedrører straffelovens § 191 (grove overtrædelser af lov om euforiserende stoffer). Det bemærkes i den forbindelse også, at overtrædelser af straffelovens § 191 a i dag ofte er digitale, f.eks. når dopingmidler sælges over internettet.

Rigsadvokaten har endvidere gjort Justitsministeriet opmærksom på, at det i praksis er problematisk, at der ikke kan foretages hemmelig ransagning ved overtrædelser af straffelovens § 286, stk. 2 (grove sager om underslæb, bedrageri, databedrageri, mandatsvig og skyldnersvig), når det er muligt, hvis efterforskningen vedrører overtrædelse af § 286, stk. 1, jf. § 276 (grove tyverisager). Det bemærkes også i den forbindelse, at disse kriminalitetstyper i stadig større grad begås digitalt.

Justitsministeriet er enig med Rigsadvokaten i, at de samme hensyn, som gør sig gældende i narkotikasager og grove sager om tyveri, gælder efter Justitsministeriets opfattelse også i grove dopingsager og grove underslæb, bedrageri, databedrageri, mandatsvig og skyldnersvig.

Adgang til at kunne hemmeligholde efterforskningen i sådanne sager om meget alvorlig kriminalitet vil f.eks. kunne være af afgørende betydning, hvis der formodes at være flere ukendte medgerningsmænd til forbrydelsen, og hemmeligholdelse af efterforskningen derfor er nødvendig for, at disse kan identificeres og anholdes.

For at forbedre politiets efterforskningsmuligheder i de nævnte meget alvorlige sager og på baggrund af den teknologiske udvikling og udviklingen i it-kriminaliteten finder Justitsministeriet derfor, at der er behov for at udvide politiets adgang til at foretage hemmelig ransagning til også at omfatte disse særligt grove straffelovsovertrædelser.

2.7.3. Lovforslagets udformning

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 799, stk. 1, 1. pkt., således at indgreb i form af hemmelig ransagning også – når betingelserne i øvrigt er

opfyldt – kan foretages, såfremt efterforskningen angår en overtrædelse af straffelovens § 191 a eller § 286, stk. 2.

Der lægges med forslaget op til at udvide muligheden for at anvende hemmelig ransagning som indgreb under efterforskningen, således at indgrebet også kan anvendes i sager om overtrædelse af straffelovens § 191 a (grove overtrædelser af lov om visse dopingmidler) eller § 286, stk. 2 (grove sager om grove sager om underslæb, bedrageri, databedrageri, mandatsvig og skyldnersvig).

Der foreslås ingen ændringer i de øvrige betingelser for at anvende hemmelig ransagning.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 12, og bemærkningerne hertil.

2.8. Bæring af magtmidler, herunder peberspray

2.8.1. Gældende ret

Reglerne om *anvendelse* af magt over for indsatte i kriminalforsorgens institutioner findes i straffuldbyrdelseslovens § 62.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 1, kan Direktoratet for Kriminalforsorgen og kriminalforsorgsområdet anvende magt over for en indsat, hvis det er nødvendigt for at afværge truende vold, overvinde voldsom modstand eller for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse. Direktoratet for Kriminalforsorgen og kriminalforsorgsområdet kan endvidere anvende magt for at hindre undvigelse eller standse undvegne. Endelig kan Direktoratet for Kriminalforsorgen og kriminalforsorgsområdet anvende magt for at gennemtvinge en påbudt foranstaltning, når øjeblikkelig gennemførelse af denne er nødvendig, og den indsatte afviser eller undlader at følge personalets anvisninger herom.

Magtanvendelse kan ske ved greb, skjold, stav, peberspray og tåregas, jf. straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 2. Bestemmelsen antages at indeholde en udtømmende opregning af, hvilke magtmidler der kan anvendes over for indsatte. Ved lov nr. 183 af 8. marts 2011 om ændring af lov om fuldbyrdelse af straf m.v. blev peberspray tilføjet som et af de magtmidler, som kriminalforsorgens personale efter bestemmelsen kan anvende.

Straffuldbyrdslovens § 62, stk. 3, indeholder et almindeligt proportionalitetsprincip, hvorefter magtanvendelse ikke må gennemføres, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Magtanvendelse skal endvidere foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader, jf. straffuldbyrdslovens § 62, stk. 4, og der skal gennemføres lægetilsyn efter magtanvendelse, hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst, hos den indsatte i forbindelse med anvendelsen af magt, eller hvis den indsatte selv anmoder om lægehjælp.

Efter straffuldbyrdslovens § 62, stk. 5, fastsætter justitsministeren regler om anvendelse af magt over for indsatte. Reglerne herom findes i bekendtgørelse nr. 588 af 30. april 2015 om anvendelse af magt over for indsatte i kriminalforsorgens institutioner (magtanvendelsesbekendtgørelsen).

Reglerne om *bæring* af magtmidler i kriminalforsorgens institutioner findes i magtanvendelsesbekendtgørelsen § 4 samt skrivelse nr. 9372 af 26. april 2016 om bekendtgørelse om anvendelse af magt over for indsatte i kriminalforsorgens institutioner.

Efter § 4, stk. 1, i magtanvendelsesbekendtgørelsen må peberspray kun bæres, hvis der foreligger en særlig risikosituation, hvor anvendelse af peberspray kan blive nødvendig. Det følger af bestemmelsens stk. 2, at stav kun må bæres, hvis der konkret foreligger en særlig risikosituation, hvor anvendelse af stav kan blive nødvendig.

Tidligere kunne peberspray alene bæres, hvor der forelå en konkret risikosituation. Udvidelsen af adgangen til at bære peberspray i mere generelle risikosituationer skete ved en ændring af magtanvendelsesbekendtgørelsen, jf. bekendtgørelse nr. 588 af 30. april 2015.

De særlige risikosituationer, hvor peberspray kan bæres, er nærmere beskrevet i skrivelse om bekendtgørelse om anvendelse af magt over for indsatte i kriminalforsorgens institutioner. Det fremgår af skrivelsens pkt. 2.1, at den, der er bemyndiget hertil, kan give tilladelse til, at der udleveres og bæres peberspray i akut opståede særlige risikosituationer, hvor der har været en konkret episode med særlig fare eller risiko, f.eks. en episode med en voldsom indsat eller gruppe af indsatte, og det vurderes, at personalet af sikkerhedsmæssige grunde har behov for at bære peberspray i en periode. Der kan endvidere gives tilladelse til at udlevere og bære peber-

spray i en række andre særlige risikosituationer, hvor der er en klart forøget risiko for personalet. Dette omfatter transport af indsatte fra lukkede afdelinger, lukkede fængsler og arresthuse, nattjeneste i fængsler og arresthuse, tjeneste i arresthuse, der er postbesat med døgnvagter, personale, der er en del af et alarmberedskab i lukkede fængsler og arresthuse, hospitalsvagter, kriminalforsorgens hundeførere og tjeneste i de særligt sikrede afdelinger og arrestafdelinger, hvor de indsatte efter en konkret beslutning er placeret som følge af f.eks. farlig adfærd og karakter.

Uden for de særlige risikosituationer, som er nævnt i skrivelsen, opbevares peberspray af institutionen på betryggende måde i særlige peberspraydepoter og udleveres herfra, hvis der foreligger en særlig risikosituation som nævnt ovenfor.

2.8.2. Justitsministeriets overvejelser

Som det fremgår af pkt. 2.8.1 ovenfor, følger det af straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 5, at justitsministeren fastsætter regler om anvendelse af magt over for indsatte.

De indsatte i kriminalforsorgens institutioner er i dag mere kriminelt belastede end tidligere. Dette skyldes bl.a., at flere idømmes en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, og at flere afsoner en ubetinget straf i elektronisk fodlænke. Dette medvirker til en større koncentration af indsatte, som har begået alvorlig kriminalitet, har lange domme og som er socialt belastede. Derudover kan det stigende antal negativt stærke indsatte, som har relation til rocker- og bande miljøet medvirke til, at miljøet i kriminalforsorgens institutioner bliver hårdere og mere råt. Trussels- og konfliktniveauet, særligt i de lukkede institutioner, er således øget.

Det øgede trussels- og konfliktniveau viser sig også i antallet af episoder med vold og trusler om vold over for fængselspersonale, som i de seneste år har været stigende.

På baggrund af bl.a. denne udvikling er der efter Justitsministeriets vurdering behov for, at fængselsbetjente, særligt i de lukkede fængsler, på de lukkede fængsels- og arrestafdelinger samt i arresthusene, kan bære peberspray som en del af den almindelige personlige udrustning, således at der kan reageres hurtigt og effektivt i en situation, hvor anvendelsen af peberspray er nødvendig, og hvor mindre indgribende magtmidler er utilstrækkelige. Efter Justitsministeriets vurdering kan bæring af peberspray samti-

dig medvirke til at forebygge konfliktsituationer og undgå, at tilspidsede situationer optræder yderligere.

Det vil derfor efter Justitsministeriets opfattelse være hensigtsmæssigt at præcisere i straffuldbyrdelsesloven, at justitsministeren ud over at fastsætte regler om *anvendelse* af magt over for indsatte også fastsætter regler om *bæring* af magtmidler, herunder bl.a. peberspray. Der vil herefter kunne fastsættes administrative regler om, at fængselsbetjente i de lukkede fængsler, på de lukkede fængsels- og arrestafdelinger samt i arresthusene kan bære peberspray som en del af deres almindelige personlige udrustning.

2.8.3. Lovforslagets udformning

2.8.3.1. Det foreslås, at der i straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 5, indsættes, at justitsministeren fastsætter regler om bæring af magtmidler.

Den foreslåede ændring indebærer, at justitsministeren bemyndiges til at fastsætte regler om fængselsbetjentes adgang til at bære magtmidler, herunder bl.a. peberspray. Formålet hermed er navnlig at give justitsministeren mulighed for at bestemme, i hvilken udstrækning det skal være muligt at bære peberspray som en del af fængselsbetjentes almindelige personlige udrustning. Bestemmelsen vil endvidere give justitsministeren mulighed for på et senere tidspunkt at træffe bestemmelse om at udvide eller begrænse adgangen til at bære peberspray eller at fastsætte bestemmelser om bæring af andre magtmidler, som er omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 2.

Det bemærkes, at adgangen til at fastsætte regler om bæring af magtmidler ikke har nogen indflydelse på, hvornår anvendelse af magt kan finde sted, og det forudsættes som hidtil, at det mindst indgribende magtmiddel anvendes i en situation, hvor anvendelse af magt er nødvendig. Hvilket magtmiddel, der i en konkret situation skal anvendes, må bero på en konkret vurdering af, hvad der i den pågældende situation er nødvendigt, jf. straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 1, samt under hensynstagen til proportionalitets- og skånsomhedsprincippet, jf. bestemmelsens stk. 3 og 4.

2.8.3.2. Det forudsættes, at det i medfør af den foreslåede ændring af straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 5, fastsættes administrativt i magtanvendelsesbekendtgørelsen, at peberspray udover i særlige risikosituationer også må bæres som en del af den almindelige personlige udrustning for

fængselsbetjente i de lukkede fængsler, på de lukkede fængsels- og arrestafdelinger samt i arresthusene.

Efter Justitsministeriets vurdering kan der særligt i de lukkede fængsler, på de lukkede fængsels- og arrestafdelinger samt i arresthusene være behov for at bære peberspray som en del af den almindelig personlige udrustning, således at der kan reageres hurtigt og effektivt i en situation, hvor anvendelsen af peberspray er nødvendig, og hvor mindre indgribende magtmidler er utilstrækkelige. Bæring af peberspray kan samtidig forebygge eskalering af konflikter og være medvirkende til at undgå, at tilspidsede situationer optræder yderligere.

Konflikter kan opstå uvarslet og pludseligt, og det er derfor uhensigtsmæssigt, at peberspray skal udleveres fra et depot, når der opstår en konfliktsituation, hvor bæring af peberspray kan have en forebyggende virkning, eller anvendelse af peberspray kan blive nødvendig.

Det bemærkes i øvrigt, at fastsættelsen af administrative regler om fængselsbetjentes adgang til at bære peberspray som en del af den almindelige personlige udrustning skal indgå i en bredere indsats for at styrke fængselsbetjentes sikkerhed.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

2.9. Fastsættelse af salær til forsvarere i straffesager, bistandsadvokater samt til beskikkede advokater i ægteskabs-, forældreansvars- og børnefjernelsessager

2.9.1. Gældende ret

2.9.1.1. De generelle regler om fri proces findes i retsplejelovens §§ 325-336. Det følger af retsplejelovens § 331, stk. 1, nr. 2, at fri proces indebærer beskikkelse af en advokat til at udføre sagen mod vederlag af statskassen.

Justitsministeren antager for hver ret et passende antal advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces, eller for hvem der i øvrigt beskikkes en advokat efter reglerne i retsplejeloven. Justitsministeren kan ved antagelse af en advokat ved en byret bestemme, at der ikke skal tilkomme den pågældende godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen, jf. retsplejelovens § 333, stk. 1.

Der tilkommer i henhold til retsplejelovens § 334, stk. 2, den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føje har haft i forbindelse med hvervet, jf. dog § 333, stk. 1, 2. pkt.

Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, kan retten betinge beskikkelsen af, at advokaten helt eller delvist frafalder krav mod statskassen om godtgørelse for rejseudgifter, jf. § 334, stk. 3.

Det følger af § 334, stk. 4, at salær og godtgørelse til den beskikkede advokat fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Fastsættelsen sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

Den beskikkede advokat må i henhold til § 334, stk. 5, ikke modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. Dette gælder dog ikke, såfremt der er truffet særlig aftale mellem parten og advokaten om vederlaget, og advokaten frafalder krav på vederlag af statskassen. I de i stk. 3 nævnte tilfælde og i tilfælde, hvor den beskikkede advokat giver møde ved en anden ret, kan der desuden træffes aftale mellem parten og advokaten om, at parten skal betale rejseudgifter, der ikke dækkes af statskassen.

2.9.1.2. Retsplejeloven giver desuden mulighed for beskikkelse af en advokat i visse nærmere angivne sager, uanset om de økonomiske betingelser herfor er opfyldt.

Det gælder bl.a. i ægteskabs- og forældemyndighedssager omfattet af retsplejelovens kapitel 42. Det følger således af retsplejelovens § 449, at retten, hvis den finder, at det ikke er muligt at behandle en sag omfattet af retsplejelovens kapitel 42 på forsvarlig måde, uden at sagsøgte eller appelindstævnte har advokatbistand, kan beskikke den pågældende part en advokat. Retten pålægger i givet fald samtidig med sagens afslutning parten at erstatte statskassen dennes udgifter i forbindelse med beskikkelsen.

Der findes også i anden lovgivning bestemmelser om adgang til advokatbistand. Dette gælder bl.a. i sager om tvangsfjernelse af børn, hvor det følger af servicelovens § 72, stk. 1, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 12 år, gratis advokatbistand under en sag om bl.a. anbringelse uden for hjemmet i medfør af

lovens § 58. Om salær og godtgørelse for udlæg til advokater gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. § 72, stk. 4.

Salær og godtgørelse for udlæg til advokater, der er beskikket i medfør af de ovennævnte bestemmelser, fastsættes i medfør af retsplejelovens § 334, der således tillige finder anvendelse, når beskikkelsen er sket med hjemmel i andre bestemmelser retsplejeloven samt i de tilfælde, hvor der i anden lovgivning henvises til retsplejelovens kapitel 31 i forbindelse med beskikkelse af advokat.

2.9.1.3. Salæret til beskikkede advokater udmåles til det samme beløb, som en part, der ikke har fri proces, ville have fået tilkendt til dækning af udgifter til advokatbistand. Salæret til en beskikket advokat fastsættes derfor med udgangspunkt i landsretspræsidenternes vejledende satser for fastsættelse af et passende beløb til dækning af udgifter i proceduresager (proceduretaksterne), idet der tillige kan tages hensyn til det opnåede resultat, sagens beskaffenhed og arbejdets omfang, jf. bl.a. Højesterets afgørelse refereret i Ugeskrift for Retsvæsen, 1999, side 1414.

Landsretspræsidenterne har dog udarbejdet særskilte vejledende takster for salærer til advokater, der beskikkes i ægteskabs-, forældreansvars- og børnefjernelse sager. Taksterne reguleres ca. hvert andet år. De seneste vejledende takster er fastsat pr. 1. oktober 2014 og finder anvendelse i sager, hvor der tilkendes salær efter den 1. oktober 2014. Taksterne er offentligt tilgængelige og bl.a. offentliggjort på domstol.dk.

For så vidt angår beskikkede advokater i sager om forældremyndighed fremgår det af de vejledende takster, at salær i sager vedrørende forældremyndighed mv. sluttet efter hovedforhandling eller sluttet ved et forberedende møde af en varighed, som i det væsentlige svarer til en normal hovedforhandling, fastsættes til 10.300 kr. I sager vedrørende ægtefællebidrag eller lejlighed sluttet efter hovedforhandling eller sluttet efter et forberedende møde af en varighed, som det væsentlige svarer til en normal hovedforhandling, fastsættes salæret til 6.900 kr. I andre sager fastsættes salæret efter et konkret skøn.

Salæret, der tildeles begge parter advokat, dækker foruden et retsmøde af almindelig varighed den tid, der i almindelighed må anses for nødvendig til forberedelse af sagen ved retten. Salæret forhøjes med som udgangspunkt 600 kr. til den advokat, der har udarbejdet ekstrakt af sædvanligt omfang. Salæret kan i øvrigt i særlige tilfælde, herunder hvor der i en sag

har været afholdt flere retsmøder og/eller udarbejdet relevant materiale-samling og efter en konkret vurdering forhøjes eller nedsættes.

I børnefjernelsessager i 1. instans fastsættes et salær på 10.300 kr. for hovedforhandlinger af normal varighed inklusiv sædvanlig forberedelse. For en hovedforhandling og sædvanlig forberedelse af en sag om børnefjernelse i 2. instans fastsættes i henhold til de vejledende takster et salær på 6.900 kr.

2.9.1.4. Reglerne om, hvornår der skal beskikkes en offentlig forsvarer for sigtede i straffesager findes i retsplejelovens §§ 731-732.

Til at beskikkes som offentlig forsvarer antager justitsministeren i henhold til retsplejelovens § 733, stk. 1, et passende antal af de advokater, der er berettiget til møde for vedkommende domstol, eller, om fornødent, andre dertil egnede personer. I påtrængende tilfælde kan en advokat, der ikke er antaget af justitsministeren, men dog berettiget til at møde for vedkommende ret, beskikkes til forsvarer. Efter sigtedes begæring kan endvidere en beskikkes en advokat, der ikke er antaget af justitsministeren, til forsvarer, hvis vedkommende er mødeberettiget for den pågældende ret og er villig til at lade sig beskikke.

Forsvareren beskikkes af rettens præsident. Sagerne bør så vidt muligt fordeles mellem de antagne forsvarere efter omgang. Ønsker sigtede en bestemt person beskikket og oplyser, at denne er villig, bør den pågældende dog i reglen beskikkes, hvis der ikke er lovlige hindringer i vejen herfor, jf. retsplejelovens § 735, stk. 1.

Der tilkommer i henhold til retsplejelovens § 741, stk. 1, den offentlige forsvarer vederlag af statskassen, herunder godtgørelse for rejseudgifter, som han med føje har haft i forbindelse med hvervet. Bestemmelserne i § 333, stk. 1, 2. pkt., og § 334, stk. 3 og 5, finder tilsvarende anvendelse, hvilket bl.a. indebærer, at beskikkede forsvarere i straffesager som udgangspunkt ikke må modtage vederlag ud over de beløb, der er fastsat af retten. Der henvises til afsnit 2.9.1.1 ovenfor.

Vederlaget fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Vederlaget fastsættes ved dommen eller ved særskilt beslutning, jf. § 741, stk. 2.

2.9.1.5. Reglerne om beskikkelse af advokat for forurettede i straffesager (bistandsadvokat) findes i retsplejelovens §§ 741 a-741 d.

Det følger af retsplejelovens § 741 d, at kompetencen til at beskikke en advokat for forurettede eller forurettedes nære pårørende følger de samme regler som ved beskikkelse af forsvarer, jf. § 735.

Det fremgår desuden af retsplejelovens § 995 a, at retten kan give den forurettede fri proces, når det skønnes nødvendigt med advokatbistand ved opgørelsen af erstatningskravet og den forurettede opfylder de økonomiske betingelser efter retsplejelovens § 325. Når omstændighederne taler derfor, kan retten desuden i sager, hvor en person er afgået ved døden som følge af en forbrydelse, beskikke en advokat for de pårørende til at bistå med opgørelsen af erstatningskrav.

Fastsættelse af salær og godtgørelse for udlæg til bistandsadvokater reguleres af retsplejelovens § 334.

2.9.1.6. Som anført under pkt. 2.9.1.3 har landsretspræsidenterne udarbejdet vejledende takster for salærer til beskikkede advokater i ægteskabs-, forældreansvars- og børnefjernelsessager. Landsretspræsidenternes takster indeholder desuden vejlede takster for forsvarere i straffesager og bistandsadvokater.

De seneste vejledende takster, der er fastsat pr. 1. oktober 2014, fastlægger for så vidt angår salæret til forsvarere i straffesager en grundsats pr. time på 1.700 kr. Der er med udgangspunkt i grundsatsen fastsat salær for bl.a. tilståelsessager og hovedforhandlinger af forskellig varighed. F.eks. er salæret for en heldagshovedforhandling på 6 timer fastsat til 15.000 kr.

Det fremgår af taksterne, at der til hovedforhandlingens varighed medregnes ventetid før sagens påbegyndelse og ventetid mellem sagens optagelse til dom og dennes afsigelse, dog kun for så vidt forsvareren forbliver til stede i retten.

Taksten for hovedforhandling omfatter også samtaler på kontoret med klienten, indhentelse af oplysninger og forberedelse til hovedforhandlingen og af procedure af normalt omfang. I sager, hvor forberedelsestiden har overskredet det sædvanlige, kan der ydes et tillæg herfor med 1.700 kr. pr. time for den tid, der må antages at være medgået til den yderligere forberedelse, ligesom der ved fastsættelsen af salær kan tages højde for, om der er udarbejdet en relevant materialesamling. Salæret, der tilkendes ved hovedforhandlingens afslutning, omfatter normalt også arbejdet med anke af sa-

gen, ansøgning om 2. eller 3. instansbevilling og benådning og lign., således at der alene gives ”eftersalær” i særlige tilfælde.

Der er i de vejledende takster desuden fastsat salær for grundlovsforhør af normal varighed, fristforlængelser og kortere retsmøder under sagens forberedelse, retsmøder af længere varighed samt afhøring hos politiet, retsmøder mv. på søn- og helligdage, fængselsbesøg af normal varighed, fristforlængelser på skriftligt grundlag, ekspeditionssalær for sluttede sager uden retsmøde samt (for så vidt angår landsretssager) ankefrafald inden hovedforhandlingen og ved hovedforhandlingens begyndelse.

Der er i de vejledende takster endvidere taget stilling til forhøjelse af salæret ved rejsetid, forsvareres rejse til udlandet, forgæves fremmøde og retsmøder aflyst med dags varsel og kortere frist.

For så vidt angår sager vedrørende særlig økonomisk kriminalitet, der ofte kræver ekstra forberedelse, er der i de vejledende takster fastsat et forhøjet salær for hovedforhandlingen på 18.000 kr. pr. hovedforhandlingsdag. Der kan ved salærberegningen i denne type af sager ydes et særskilt vederlag i tilfælde, hvor der indleveres en skriftlig procedure, eller hvor der efter pålæg fra retten skal afgives en skriftlig oversigt.

For så vidt angår nævningsager og andre bevistunge sager, som f.eks. sager med mange teleoplysninger, fremgår det af de vejledende takster, at der kan være grundlag for nogen forhøjelse af den anvendte sats. Væsentlige forhøjelser af salærer, der er fastsat efter tidsforbrug i retten eller efter sagens karakter, forudsætter i almindelighed en specificeret skriftlig timeopgørelse fra advokaten.

For så vidt angår bistandsadvokater fremgår det af de vejledende takster, at salær for deltagelse i hovedforhandlinger af indtil 2 timers varighed fastsættes med udgangspunkt i et tidsforbrug på mellem 2 og 4 timer til mellem 3.400 og 6.800 kr. Taksten omfatter også samtaler på kontoret med klienten, indhentelse af oplysninger, udarbejdelse af erstatningsopgørelse, forberedelse til hovedforhandlingen og indsendelse af erstatningsopgørelse til Erstatningsnævnet.

Der kan i henhold til de vejledende takster herudover ydes salær for rimeligt og relevant tidsforbrug, herunder ved deltagelse i hovedforhandlinger af mere end 2 timers varighed, med 1.700 kr. pr. time.

2.9.1.7. Det fremgår af § 21, stk. 1, i lov om undersøgelseskommissioner, at den person, hvis forhold undersøges, har ret til en bisidder efter eget valg. Undersøgelseskommissionen kan beskikke en bisidder for personer omfattet af stk. 1, jf. § 21, stk. 2.

Det fremgår af § 24, stk. 1, at justitsministeren fastsætter salær og godtgørelse til bisidderen efter de takster, der gælder for forsvarere i straffesager. Undersøgelseskommissionen afgiver indstilling til justitsministeren herom. Den beskikkede bisidder må ikke modtage salær eller godtgørelse ud over det beløb, der er fastsat efter stk. 1, jf. § 24, stk. 2.

2.9.1.8. Der findes i retsplejelovens kapitel 39 særlige regler om behandling af sager om mindre krav (småsager).

Reglerne i kapitel 39 finder ifølge retsplejelovens § 400 anvendelse på byretssager, herunder boligretssager, vedrørende krav, der ikke har en økonomisk værdi, eller som har en økonomisk værdi af højst 50.000 kr. Reglerne finder desuden anvendelse på krav, hvor parterne, efter at tvisten er opstået, aftaler, at reglerne i kapitel 39 skal finde anvendelse. I sager mellem erhvervsdrivende om forhold, der vedrører parternes erhverv, kan en sådan aftale dog også indgås, før tvisten er opstået.

Det følger af retsplejelovens § 408, at sagsomkostningerne i småsager fastsættes efter reglerne i retsplejelovens kapitel 30, med den begrænsning der følger af bestemmelsens stk. 2 for så vidt angår sager, der har en økonomisk værdi indtil 10.000 kr.

Reglerne i kapitel 39 blev indsat i retsplejeloven ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform). Det er i forarbejderne til loven forudsat, at standardbeløb, der tilkendes til dækning af udgifter til advokatbistand i småsager, svarer til et takstmæssigt salær for advokatens deltagelse i hovedforhandlingen og en passende forberedelse heraf. Det er endvidere forudsat, at standardbeløb, der tilkendes til dækning af udgifter til advokatbistand, fastsættes med udgangspunkt i landsretternes vejledende salærtakster for hovedforhandling i straffesager.

Landsretspræsidenterne har i et notat af 20. december 2007 om sagsomkostninger i småsager mv. fastsat en tabel, som retterne tager udgangspunkt i, når der træffes afgørelse om fastsættelse af et passende beløb i 1. instans til dækning af udgifter til advokatbistand eller anden dækningsbe-

rettiget bistand i en sag, der er behandlet efter småsagsprocessen. Tabellen er senest blevet opdateret ved landsretspræsidenternes notat af 22. september 2014 om dækning af udgift til advokat m.fl. i hovedforhandlede småsager på baggrund af de vejledende takster pr. 1. oktober 2014 for salær til forsvarere i straffesager m.fl.

2.9.2. Justitsministeriets overvejelser

Det følger af finansloven for 2017, at de vejledende takster pr. 1. oktober 2014 for salærer til forsvarere i straffesager, bistandsadvokater samt til beskikkede advokater i ægteskabs-, forældreansvars- og børnefjernelsessager skal reduceres. Baggrunden for justeringen er, at taksterne i perioden fra 2007-2014 er steget med gennemsnitligt 5,8 pct. mere end den generelle pris- og lønudvikling.

Justitsministeriet har efter drøftelse med landsretspræsidenterne besluttet, at reguleringen af de vejledende salærtakster flyttes fra landsretterne til Justitsministeriet.

2.9.3. Lovforslagets udformning

2.9.3.1. Der foreslås indsat en bemyndigelsesbestemmelse i retsplejelovens § 334, stk. 7, der giver justitsministeren hjemmel til at fastsætte takster om salær til beskikkede advokater.

Hvis lovforslaget vedtages, agter Justitsministeriet med hjemmel i den foreslåede bestemmelse bl.a. at fastsætte takster om salær til beskikkede advokater i ægteskabs- og forældremyndighedssager.

Justitsministeriet agter desuden med hjemmel i bestemmelsen at fastsætte takster om salær til beskikkede advokater i såkaldte børnefjernelsessager, dvs. i sager om anbringelse uden for hjemmet i medfør af servicelovens § 58, hvor Ankestyrelsens afgørelse er forelagt byretten i medfør af servicelovens § 169.

Justitsministeriet agter endelig med hjemmel i bestemmelsen at fastsætte takster om salær til bistandsadvokater, dvs. advokater, der er beskikket for forurettede i straffesager.

Justitsministeriet vil ved fastsættelse af salærtaksterne tage højde for, at de vejledende takster pr. 1. oktober 2014 for salærer til beskikkede advokater i forældremyndigheds-, ægteskabs- og børnefjernelsessager samt bistandsadvokater i perioden fra 2007 til 2014 er steget med gennemsnitligt 5,8 pct. mere end den generelle pris- og lønudvikling.

Justitsministeriet agter ikke at fastsætte takster for salær til beskikkede advokater i andre typer af sager. Salæret til beskikkede advokater i andre sager end forældremyndigheds-, ægteskabs- og børnefjernelsessager vil således også fremover skulle fastsættes med udgangspunkt i landsretternes vejledende proceduretakster.

Det vil fortsat være den ret, der har foretaget beskikkelsen, som fastsætter salær og godtgørelse til den beskikkede advokat i den konkrete sag. De takster, som Justitsministeriet agter at fastsætte i medfør af den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i § 334, stk. 7, vil således alene være vejledende og skulle tjene som udgangspunkt for retten i forbindelse med salærfastsættelsen.

Det foreslås som følge heraf, at det i retsplejelovens § 334, stk. 4, fastsættes, at retten ved fastsættelse af salær til den beskikkede advokat tager udgangspunkt i de salærtakster, som er fastsat af justitsministeren i medfør af den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i stk. 7, men at retten kan forhøje salæret, hvis sagen har været særligt tidskrævende for den beskikkede advokat, eller nedsætte salæret, hvis sagen har været mindre tidskrævende end normalt for den beskikkede advokat. Herved understreges, at fastsættelse af salær til en beskikket advokat beror på en konkret vurdering, og at retten – som det også er tilfældet i dag – ved fastsættelse af salæret vil kunne inddrage sagens karakter i sin afgørelse.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 6 og 7, og bemærkningerne hertil.

2.9.3.2. Der foreslås endvidere indsat en bemyndigelsesbestemmelse i retsplejelovens § 741, stk. 3, der giver justitsministeren hjemmel til at fastsætte takster om vederlag til offentlige forsvarere.

Hvis lovforslaget vedtages, agter Justitsministeriet med hjemmel i den foreslåede bestemmelse at fastsætte takster om bl.a. salær til offentlige forsvarere for tilståelsessager og hovedforhandlinger af forskellig varighed, grundlovsforhør, fristforlængelser, herunder på skriftlig grundlag, retsmø-

der under sagens forberedelse samt afhøringer hos politiet. Justitsministeriet agter desuden at fastsætte takster om salær for bl.a. fængselsbesøg, landsretssager, der afsluttes ved ankefrafald inden hovedforhandlingen, og hovedforhandlinger, der aflyses med kort frist. Justitsministeriet agter endvidere at fastsætte bestemmelser om forhøjede salærer til forsvarere i straffesager vedrørende særlig økonomisk kriminalitet.

Justitsministeriet vil ved fastsættelse af salærtaksterne tage højde for, at de vejledende takster pr. 1. oktober 2014 for salærer til forsvarere i straffesager i perioden fra 2007 til 2014 er steget med gennemsnitligt 5,8 pct. mere end den generelle pris- og lønudvikling.

Det vil fortsat være den ret, der har foretaget beskikkelsen, som fastsætter vederlaget til den offentlige forsvarer i den konkrete sag. De takster, som Justitsministeriet fastsætter i medfør af den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i § 741, stk. 3, vil således alene være vejledende og skulle tjene som udgangspunkt for retten i forbindelse med salærfastsættelsen.

Det foreslås som følge heraf, at det i retsplejelovens § 741, stk. 2, fastsættes, at retten ved fastsættelse af vederlag til den offentlige forsvarer tager udgangspunkt i de salærtakster, som er fastsat af justitsministeren i medfør af den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i stk. 3, men at retten kan forhøje salæret, hvis sagen har været særligt tidskrævende for den offentlige forsvarer, eller nedsætte salæret, hvis sagen har været mindre tidskrævende end normalt for den offentlige forsvarer. Herved understreges, at fastsættelse af vederlag til en offentlig forsvarer beror på en konkret vurdering, og at retten – som det også er tilfældet i dag – ved fastsættelse af vederlaget til en offentlig forsvarer vil kunne inddrage sagens karakter i sin afgørelse.

Der foreslås ikke med lovforslaget en ændring af bestemmelserne i lov om undersøgelseskommissioner om vederlag til beskikkede bisiddere. Dette indebærer, at bisiddere, der er beskikket i medfør af lov om undersøgelseskommissioner, vil blive honoreret efter de takster om salær til forsvarere i straffesager, som Justitsministeriet agter at fastsætte i henhold til den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i retsplejelovens § 741, stk. 3, såfremt lovforslaget vedtages.

Der lægges med lovforslaget heller ikke op til at ændre i forudsætningen om, at de standardbeløb, der tilkendes til dækning af udgifter til advokatbi-stand i de såkaldte småsager, skal fastsættes med udgangspunkt i de vejle-

dende salærtakster for forsvarere i straffesager. Dette indebærer, at de beløb, der tilkendes til dækning af udgifter til advokat m.fl. i hovedforhandlede småsager vil skulle fastsættes med udgangspunkt i de takster om salær til forsvarere i straffesager, som Justitsministeriet agter at fastsætte i henhold til den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i retsplejelovens § 741, stk. 3, såfremt lovforslaget vedtages.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 10, og bemærkningerne her til.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

[...]

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

[...]

5. Administrative konsekvenser for borgerne

[...]

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder herudover ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslaget har i perioden fra **den 14. oktober 2016 til den 11. november 2016** været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, Advokatsamfundet, Amnesty International, Ankestyrelsen, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Dansk Fængselsforbund, Dansk Journalistforbund, Dansk PEN, Danner, Dansk Kvindesamfund, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Advokater, Danske, Familieadvokater, Danske Medier, Danske Regioner, Danske Ældreråd, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Det Ethiske Råd, Det Kriminalpræventi-

ve Råd, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Erstatningsnævnet, Faggruppen af Socialrådgivere i Kriminalforsorgen, Fagligt Fælles Forbund (3F), Foreningen af Fængselsinspektører, vicefængselsinspektører og økonomichefer, Foreningen af Offentlige Anklagere, Forsikring og Pension, FTF, Gadejuristen, Hjælp Voldsofre, HK Danmark, HK Landsklubben for Danmarks Domstole, HK Landsklubben for Kriminalforsorgen, HK Landsklubben for Politiet, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, Joan-Søstrene, KFUKs sociale arbejde, KL, Kriminalforsorgens Lokale Præsteforening, Kriminalforsorgsforeningen, Kvinderådet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen KRIM, Landsklubben af socialrådgivere ansat i Kriminalforsorgen, Mødrehjælpen, Offerrådgivningerne i Danmark, Politidirektørforeningen, Politiforbundet i Danmark, Procesbevillingsnævnet, Red Barnet, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Rådet for Socialt Udsatte, samtlige byretter, SAVN, Seksualpolitisk Forum, SikkerhedsBranchen, Socialpædagogernes Landsforbund, Sundhedsstyrelsen, Trykkefrihedsselskabet, Vestre Landsret, Ældre Sagen, og Østre Landsret.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner		
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner		
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet		
Administrative konsekvenser for erhvervslivet		
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen

Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det fremgår af retsplejelovens § 41 e, stk. 4, at hvis dokumenter indeholder oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold eller virksomheders erhvervshemmeligheder, kan den myndighed, der behandler en anmodning om aktindsigt, bestemme, at dokumentet inden gennemsynet eller kopieringen anonymiseres, således at de pågældendes identitet ikke fremgår. I straffesager skal dokumentet inden gennemsynet eller kopieringen anonymiseres, således at medvirkende lægdommeres identitet ikke fremgår. I sager om overtrædelse af straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser skal dokumentet inden gennemsynet eller kopieringen anonymiseres, således at forurettedes identitet ikke fremgår.

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 41 e, stk. 4, 3. pkt., således at forurettede i sager om overtrædelse af straffelovens § 210 også bliver omfattet af bestemmelsen.

Med forslaget skal dokumenter omfattet af aktindsigtsanmodninger i sager om overtrædelse af straffelovens § 210 inden gennemsyn eller kopiering anonymiseres, således at forurettedes identitet ikke fremgår.

Dette indebærer, at forurettede i sager om overtrædelse af straffelovens § 210, der vedrører incest, sidestilles med forurettede i sager om overtrædelse af straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser.

Der er ikke i øvrigt med forslaget tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 58, stk. 3, som et nyt 2. pkt. indsættes en bestemmelse om, at vedkommende statsadvokat kan beskikke ansatte ved statsadvokaterne til at foretage telefonforkyndelser.

Vedkommende statsadvokat skal i forbindelse med beskikkelsen instruere den beskikkede i, hvordan den pågældende skal foretage telefonforkyndelser, og i øvrigt vejlede den beskikkede med hensyn til dennes pligter.

Selve telefonforkyndelsen skal i øvrigt ske i overensstemmelse med de regler om telefonforkyndelse, der er fastsat i retsplejeloven og bekendtgørelse nr. 816 af 25. juni 2013 om forkyndelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Justitsministeren kan i medfør af retsplejelovens § 58, stk. 6, fastsætte regler om, i hvilket omfang retterne, politiet, kriminalforsorgen og restanceinddrivelsesmyndigheden skal foretage og medvirke ved forkyndelser.

Det foreslås, at der indsættes en hjemmel til, at det administrativt kan fastsættes, i hvilket omfang statsadvokaterne skal foretage og medvirke ved forkyndelser.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af den foreslåede ændring i retsplejelovens § 58, stk. 3, om statsadvokaternes adgang til at foretage telefonforkyndelse (jf. lovforslagets § 1, nr. 2).

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Der findes ikke i dag bestemmelser i retsplejeloven, som generelt hjemler adgang til digital kommunikation i straffesager.

Det foreslås, at der i retsplejeloven indsættes en ny § 148 c om anvendelse

af digital kommunikation i strafferetsplejen med henblik på at sikre, at der ikke er hindringer i retsplejeloven for anvendelse af digital kommunikation som f.eks. e-boks, e-mail eller andre digitale løsninger både for så vidt angår fremsendelsesmetoder mv. og indholdet af meddelelser eller dokumenter, eller digitale retsmøder.

Det foreslås i *stk. 1*, at krav om skriftlighed eller underskrift i strafferetsplejen ikke er til hinder for anvendelse af digital kommunikation både for så vidt angår fremsendelsesmetoder mv. og indholdet af meddelelser eller dokumenter mv., eller anvendelse af digitale dokumenter under retsmøder.

Dette indebærer, at bestemmelser i retsplejelovens fjerde bog om strafferetsplejen om meddelelser, skriftlighed, anmodninger, begæringer, underretninger, indlevering, indgivelse, indsendelse, at sende kopi eller udskrift, udlevering, fremlæggelse, gennemsyn eller lignende ikke er til hinder for anvendelse af digital kommunikation.

Forslaget indebærer endvidere, at der ikke tillige skal ske fremsendelse, indsendelse, udlevering mv. i fysisk form.

Anklagemyndigheden, retterne, advokater, tiltalte og andre parter i en straffesag vil efter bestemmelsen f.eks. kunne vælge at sende meddelelser til e-boks eller en e-mailadresse, hvis en sådan er oplyst.

Bestemmelsen tager ikke stilling til, i hvilket omfang digital kommunikation i dag er teknisk muligt hos anklagemyndigheden og retterne.

Med forslaget sikres det endvidere, at bestemmelser om oplæsning, fremlægning, forelæggelse, redegørelse, information og lignende ikke er til hinder for, at dokumenter mv. kan anvendes i digital form under retsmøder. Dokumenterne skal dermed ikke tillige foreligge i fysisk form.

Efter bestemmelsen har en afsender mulighed for at vælge, om kommunikation skal ske digitalt – herunder hvilken form for digital kommunikation – under forudsætning af, at den pågældende form for digital kommunikation er teknisk mulig. Der pålægges således ikke en forpligtelse til at anvende digital kommunikation, men afsenderen har en ret til at vælge digital kommunikation. En afsender kan således fortsat anvende f.eks. fysisk fremsendelse eller indlevering af meddelelser, akter mv. Borgere pålægges heller ikke med forslaget en pligt til at modtage eller sende digital kommunikation, ud over hvad der allerede følger af lovgivningen.

Med forslaget forudsættes det, at digital kommunikation skal anvendes i videst muligt omfang af politiet, anklagemyndigheden og domstolene. Der forudsættes således en løbende udvidelse af anvendelsen af digital kommunikation og sagsbehandling, efterhånden som it-løsningerne udvikles, gennemføres og evalueres.

Persondatalovgivningen vil fortsat skulle iagttages, når anklagemyndigheden, forsvarere og retterne behandler personoplysninger i forbindelse med anvendelse af digital kommunikation i strafferetsplejen.

Der tilsigtes med forslaget ingen ændringer i retsplejelovens regler om anklagemyndighedens og domstolenes sagsbehandling i straffesager.

Det foreslås i *stk. 2*, at bestemmelser i strafferetsplejen, der stiller krav om underskrift, ikke er til hinder for, at en meddelelse kan sendes med digital post. Det er dog en betingelse, at meddelelsen er forsynet med en digital signatur fra en person – herunder en juridisk person – eller en myndighed.

Hensigten med kravet om digital signatur er at sikre, at meddelelsen stammer fra den angivne afsender, og at meddelelsen ikke er blevet ændret undervejs.

Det sikres f.eks. med forslaget, at meddelelser, der skal underskrives, kan sendes f.eks. med Digital Post (e-boks).

Det foreslås i *stk. 3*, at en meddelelse, der sendes med digital kommunikation, anses for at være kommet frem, når den kan gøres tilgængelig for modtageren.

Efter bestemmelsen anses en digital meddelelse for at være kommet frem til modtageren på det tidspunkt, hvor modtageren er i stand til at behandle og læse meddelelsen. Det er således uden betydning, om eller hvornår modtageren faktisk gør sig bekendt med indholdet af meddelelsen. Dette indebærer, at en digital meddelelse, der er modtaget kl. 23.59 den 30. november, anses for at være kommet frem den 30. november.

Der tilsigtes ingen ændring for så vidt angår situationer, hvor der modtages meddelelser på papir. I disse tilfælde vil meddelelsen fortsat skulle modtages inden for almindelig kontortid for at kunne anses for at være rettidig.

I de tilfælde, hvor der er behov for at modtage en meddelelse inden for et bestemt tidspunkt, må der fastsættes en frist, der indeholder såvel en dato som et præcist klokkeslæt for, hvornår meddelelsen skal være modtaget for at være rettidig.

Modtagelsestidspunktet vil i de fleste it-systemer automatisk blive registreret. Kan modtagelsestidspunktet for en digital meddelelse ikke fastlægges som følge af problemer med et it-system eller andre lignende problemer, må meddelelsen anses for at være kommet frem på det tidspunkt, hvor meddelelsen blev afsendt, hvis der kan skaffes pålidelige oplysninger om afsendelsestidspunktet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Den foreslåede § 156 c ændrer den gældende § 156 c i forhold til betingelserne for, hvornår der er sket forenklet digital forkyndelse.

Ligesom efter gældende ret vil forenklet digital forkyndelse kunne ske ved, at den meddelelse, der skal forkyndes, med eventuelle bilag, gøres tilgængelig for den pågældende i en digital postkasse, der anvendes til sikker kommunikation med det offentlige (f.eks. borger.dk, virk.dk og e-boks.dk), og at der sker åbning af meddelelsen.

Den foreslåede ændring indebærer, at der fremover vil være en række yderligere situationer, hvor der er sket korrekt forenklet digital forkyndelse.

Det vil således være tilstrækkeligt, at der sker åbning af den hovedbesked, hvortil den meddelelse, som skal forkyndes, er vedhæftet. Dette er for nuværende relevant, når indholdet af den digitale postkasse tilgås via en app.

Det vil endvidere være tilstrækkeligt, at der – uden at den eller de meddelelser, som skal forkyndes, åbnes – foretages en aktiv behandling af den hovedbesked, hvortil den eller de meddelelser, som skal forkyndes, er vedhæftet. Der kan f.eks. være tale om, at hovedbeskeden videresendes, slettes eller flyttes.

Det vil herudover være tilstrækkeligt, hvis en ud af flere meddelelser eller bilag, der er vedhæftet den samme hovedbesked, åbnes eller på anden må-

de behandles. Dette indebærer, at det er tilstrækkeligt til, at der er sket korrekt forkyndelse af en eller flere meddelelser, at et bilag, som er vedhæftet hovedbeskeden sammen med den eller de meddelelser, som skal forkyndes, åbnes eller på anden måde behandles. Tilsvarende vil det være tilstrækkeligt, hvis en enkelt ud af flere meddelelser, som skal forkyndes, åbnes eller på anden måde behandles. I den sidstnævnte situation vil samtlige vedhæftede meddelelser, som skal forkyndes, anses for at være forkyndt. Dette er for nuværende relevant, når indholdet af den digitale postkasse tilgås via en internetbrowser.

Det vil således ikke længere være en betingelse for, at der er sket forenklet digital forkyndelse, at selve den meddelelse, som skal forkyndes, er åbnet.

Det forudsættes, at der ved åbning eller anden behandling af hovedbeskeden, hvortil meddelelsen er vedhæftet, eller åbning af en ud af flere meddelelser eller bilag, der er vedhæftet den samme besked, tydeligt bliver gjort opmærksom på, at alle de vedhæftede meddelelser, f.eks. et anklageskrift og en indkaldelse til et retsmøde, dermed er forkyndt for den person, som meddelelsen eller meddelelserne angår, ligesom der skal gøres opmærksom på, at forkyndelsen har retsvirkninger, og den person, som meddelelsen eller meddelelserne angår, derfor bør forholde sig til indholdet af den eller de vedhæftede meddelelser.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 6

Den foreslåede § 334, stk. 7, indeholder en bemyndigelse til justitsministeren til at fastsætte takster om salær til beskikkede advokater.

Justitsministeriet agter med hjemmel i bestemmelsen bl.a. at fastsætte takster om salær til beskikkede advokater i ægteskabs- og forældremyndighedssager, ligesom ministeriet agter at fastsætte takster om salær i såkaldte børnefjernelse sager, dvs. i sager om anbringelse uden for hjemmet i medfør af servicelovens § 58, hvor en afgørelse fra Ankenævnet er forelagt retten.

Justitsministeriet agter desuden med hjemmel i bestemmelsen at fastsætte takster om salær til bistandsadvokater, dvs. advokater, der er beskikket for forurettede i straffesager.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Det fremgår af retsplejelovens § 334, stk. 4, at salær og godtgørelse til en beskikket advokat fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Fastsættelsen sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

Det foreslås, at retsplejelovens § 334, stk. 4, nyaffattes, og at det i bestemmelsen fastsættes, at salæret i det omfang, Justitsministeriet i medfør af den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i § 334, stk. 7, har fastsat særskilte salærtakster, fastsættes i henhold til disse takster.

Det foreslås desuden, at det i bestemmelsen anføres, at retten kan beslutte at forhøje salæret, hvis sagen har været særligt tidskrævende for den beskikkede advokat, eller nedsætte salæret, hvis sagen har været mindre tidskrævende end normalt for den beskikkede advokat.

Som anført i bemærkningerne til nr. 6 ovenfor, agter Justitsministeriet med hjemmel i bestemmelsen at fastsætte takster om salær til beskikkede advokater i forældremyndigheds-, ægteskabs- og børnefjernelsessager samt bistandsadvokater, dvs. advokater, der er beskikket for forurettede i straffesager. Justitsministeriet agter derimod ikke at fastsætte takster om salær til beskikkede advokater i andre typer af sager.

Den foreslåede ændring indebærer derfor, at retten ved fastsættelse af salær til beskikkede advokater i forældremyndigheds-, ægteskabs- og børnefjernelsessager vil skulle tage udgangspunkt i de salærtakster, som er fastsat i medfør af den foreslåede § 334, stk. 7, men at rettens afgørelse i øvrigt – som det også er tilfældet i dag – beror på en vurdering af omstændighederne i den konkrete sag. Retten vil således ved fastsættelse af salær kunne inddrage sagens karakter i sin afgørelse, og de særskilte salærtakster er alene vejledende og vil skulle tjene som et udgangspunkt for retten i forbindelse med salærfastsættelsen.

Der vil i visse sager kunne være grundlag for en forhøjelse af det tilkendte salær. Dette gælder f.eks. i sager, hvor der har været afholdt flere retsmøder, eller hvor der er udarbejdet relevant materialesamling, og som derfor

har været særligt tidskrævende for den beskikkede advokat. Omvendt vil der i visse sager kunne være grundlag for at nedsætte salæret.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

Det følger af retsplejelovens § 686, stk. 2, at domsmænd medvirker i straffesager, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse, medmindre andet følger af bestemmelsens stk. 3 og 4. Det følger endvidere af § 686, stk. 3, nr. 3, at domsmænd ikke medvirker i de i straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, og § 66, stk. 4, nævnte sager vedrørende betingede domme.

Det foreslås at ændre § 686, stk. 3, nr. 3, således at domsmænd heller ikke skal medvirke i de i straffelovens § 61, stk. 1, nævnte sager, hvis der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betingede dom for det eller de forhold, der er begået før den betingede dom.

Der er ikke i øvrigt med forslaget tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

Det fremgår af retsplejelovens § 720, stk. 2, 6. pkt., at i så fald finder 3. pkt. anvendelse.

Det foreslås at bestemmelsen ændres, således at der henvises til 4. pkt.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af, at der ved lov nr. 352 af 19. maj 2004 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, markedsføringsloven og ophavsretsloven (It-kriminalitet m.v.), blev indsat et nyt 2. pkt. i retsplejelovens § 720, stk. 2.

Til nr. 10

Det fremgår af retsplejelovens § 741, stk. 1, at der tilkommer offentlige forsvarere vederlag af statskassen, herunder godtgørelse for rejseudgifter

som med føje er afholdt i forbindelse med hvervet. Vederlaget fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen, og fastsættes ved dommen eller ved særskilt beslutning, jf. retsplejelovens § 741, stk. 2.

De foreslås, at der i retsplejelovens § 741 indsættes et nyt stk. 3, hvorefter justitsministeren bemyndiges til at fastsætte takster om vederlag til offentlige forsvarere.

Justitsministeriet agter med hjemmel i bestemmelsen bl.a. at fastsætte takster om salær til offentlige forsvarere for tilståelsessager og hovedforhandlinger af forskellig varighed, grundlovsforhør, fristforlængelser, herunder på skriftligt grundlag, retsmøder under sagens forberedelse samt afhøringer hos politiet. Justitsministeriet agter desuden at fastsætte takster om salær for bl.a. fængselsbesøg, landsretssager, der afsluttes ved ankefrafald inden hovedforhandlingen, og hovedforhandlinger, der aflyses med kort frist samt forhøjede salærer til forsvarere i straffesager vedrørende særlig økonomisk kriminalitet.

Det foreslås desuden, at retsplejelovens § 741, stk. 2, nyaffattes, og at det i bestemmelsen fastsættes, at vederlaget i det omfang, Justitsministeriet i medfør af den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i § 741, stk. 3, har fastsat særskilte salærtakster, fastsættes i henhold til disse takster.

Det foreslås i den forbindelse, at det anføres i bestemmelsen, at retten kan beslutte at forhøje vederlaget, hvis sagen har været særligt tidskrævende for den offentlige forsvarer, eller nedsætte vederlaget, hvis sagen har været mindre tidskrævende end normalt for den offentlige forsvarer.

Den foreslåede ændring indebærer, at retten ved fastsættelse af vederlag til offentlige forsvarere vil skulle tage udgangspunkt i de salærtakster, som er fastsat i medfør af den foreslåede § 741, stk. 3, men at rettens afgørelse i øvrigt – som det også er tilfældet i dag – beror på en vurdering af omstændighederne i den konkrete sag. Retten vil således ved fastsættelse af vederlag kunne inddrage sagens karakter i sin afgørelse, og de fastsatte salærtakster er alene vejledende og vil skulle tjene som et udgangspunkt for retten i forbindelse med fastsættelsen af vederlag.

Der vil i visse sager kunne være grundlag for en forhøjelse af det fastsatte vederlag. Dette gælder f.eks. i sager med mange teleoplysninger, der ofte er bevistunge, og som derfor har været særligt tidskrævende for den be-

skikkede advokat. Omvendt vil der i visse tilfælde kunne være grundlag for at nedsætte vederlaget.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

Det fremgår af retsplejelovens § 781, stk. 1, nr. 3, at indgreb i meddelel-seshemmeligheden kun må foretages, såfremt efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller der-over, en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens §§ 124, stk. 2, 125, 127, stk. 1, 233, stk. 1, 235, 266, 281 eller en overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 7, nr. 1-5.

Det foreslås at bestemmelsen ændres, således at der henvises til udlændin-gelovens § 59, stk. 8, nr. 1-5.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af, at der ved lov nr. 516 af 26. maj 2014 om ændring af udlændingeloven (Ændring af reglerne om afvisning m.v. til gennemførelse af direktiv 2008/115/EF om fælles stan-darder og procedurer i medlemsstaterne for tilbagesendelse af tredjelands-statsborgere med ulovligt ophold (udsendelsesdirektivet) m.v.) blev indsat et nyt stk. 2 i udlændingelovens § 59.

Til nr. 12

Det fremgår af retsplejelovens § 799, stk. 1, 1. pkt., at såfremt det er af af-gørende betydning for efterforskningen, at ransagningen foretages, uden at den mistænkte eller andre gøres bekendt hermed, kan retten, hvis efter-forskningen angår en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 el-ler 13 eller en overtrædelse af straffelovens § 125 a, § 180, § 183, stk. 1 og 2, § 183 a, § 186, stk. 1, § 187, stk. 1, §§ 191, § 192 a, § 192 b, stk. 1-3, § 237, § 262 a, § 286, stk. 1, jf. § 276, § 288 eller § 289, ved kendelse træffe bestemmelse herom og om, at reglerne i § 798, stk. 2, 1.-4. pkt., og stk. 3, fraviges.

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 799, stk. 1, 1. pkt., således at ind-greb i form af hemmelig ransagning også – når betingelserne i øvrigt er opfyldt – kan foretages, såfremt efterforskningen angår en overtrædelse af straffelovens § 191 a eller § 286, stk. 2.

Der lægges med forslaget op til at udvide muligheden for at anvende hemmelig ransagning som indgreb under efterforskningen, således at indgrebet også kan anvendes ved sager om overtrædelse af straffelovens § 191 a (grove overtrædelser af lov om visse dopingmidler) eller § 286, stk. 2 (grove sager om grove sager om underslæb, bedrageri, databedrageri, mandatsvig og skyldnersvig).

Der foreslås ingen ændringer i de øvrige betingelser for at anvende hemmelig ransagning.

Dette indebærer bl.a., at de øvrige betingelser, der skal være opfyldt for at foretage hemmelig ransagning, og som ikke foreslås ændret, fortsat skal være opfyldt.

Der tilsigtes i øvrigt ingen ændringer i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 13

Det følger af retsplejelovens § 835, stk. 2, 1. pkt., at anklagemyndigheden sender kopi af anklageskriftet til tiltalte eller forkynder det for den pågældende straks efter indledning af sagen.

Det følger endvidere af retsplejelovens § 835, stk. 2, 2. pkt., at anklagemyndigheden senest samtidig med forkyndelse af indkaldelse, jf. § 844, stk. 2, skal forkynde kopi af anklageskriftet for tiltalte.

Det foreslås at ændre § 835, stk. 2, 1. pkt., så anklagemyndigheden sender kopi af anklageskriftet til tiltalte straks efter indledning af sagen. Anklagemyndigheden skal derimod ikke i denne forbindelse forkynde kopien af anklageskriftet for tiltalte. Forkyndelse af anklageskriftet foretages af retten, jf. den foreslåede ændring af § 835, stk. 2, 2. pkt.

Ændringen er en konsekvens af, at forkyndelsesopgaven i straffesager som udgangspunkt samles ved retterne.

Der tilsigtes i øvrigt ingen ændringer i bestemmelsens anvendelsesområde.

Det foreslås endvidere at ændre § 835, stk. 2, 2. pkt., så det fremover er

retterne, der foretager forkyndelse af anklageskrift for tiltalte, herunder forkyndelse af et nyt eller yderligere anklageskrift, jf. § 836, senest samtidig med forkyndelse af indkaldelse, jf. § 844, stk. 2.

Ændringen er en konsekvens af, at forkyndelsesopgaven i straffesager som udgangspunkt samles ved retterne.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 14

Det følger af retsplejelovens § 844, stk. 1, at retten underretter anklagemyndigheden om tidspunktet for hovedforhandlingen. Retten underretter endvidere anklagemyndigheden og tiltalte om eventuel forsvarerbeskikkelse. Underretningen til tiltalte kan gives gennem anklagemyndigheden i forbindelse med forkyndelse af indkaldelse.

Det foreslås som en konsekvens af, at forkyndelsesopgaven som udgangspunkt samles hos retterne, at § 844, stk. 1, 3. pkt., ophæves, så rettens underretning om tidspunkt for hovedforhandlingen og eventuel forsvarerbeskikkelse ikke længere kan gives gennem anklagemyndigheden.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 15

Det følger af retsplejelovens § 844, stk. 2, 1. pkt., at anklagemyndigheden sørger for, at en indkaldelse med oplysning om tid og sted for hovedforhandlingen forkyndes for tiltalte med mindst 4 dages varsel.

Det følger endvidere af retsplejelovens § 844, stk. 4, 1. pkt., at vidner og skønsmænd, som skal afhøres under hovedforhandlingen, indkaldes i tide af anklagemyndigheden.

Det foreslås, at § 844, stk. 2, 1. pkt., og § 844, stk. 4, 1. pkt., ændres, så det fremover også er retterne, der foretager forkyndelse af indkaldelse for tiltalte og af vidner og skønsmænd, jf. § 175, stk. 1, 3. pkt., ud over de dokumenter, som retterne allerede forkynder efter gældende ret.

Der er ikke i øvrigt med forslaget tilsigtet nogen ændring i bestemmelsernes anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 16

Det følger af retsplejelovens § 855, stk. 3, at en hovedforhandling i visse nærmere angivne tilfælde kan fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig.

Det foreslås at ændre bestemmelsen, så retterne fremover i de nævnte tilfælde *skal* fremme en hovedforhandling til dom i tiltaltes fravær, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, og retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig.

Med den foreslåede ændring forudsættes anklagemyndigheden at nedlægge påstand om, at hovedforhandlingen fremmes trods tiltaltes udeblivelse i alle sager, hvor tiltaltes tilstedeværelse ikke vurderes nødvendig, og hvor betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Med den foreslåede ændring ændres udgangspunktet endvidere, så retten skal fremme en hovedforhandling til dom i tiltaltes fravær, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

En hovedforhandling vil herefter skulle fremmes, hvis sagen trods tiltaltes udeblivelse er tilstrækkeligt oplyst. Det forhold, at en forklaring fra den tiltalte kan være af betydning ved vurderingen af skyldsspørgsmålet og strafudmålingen, kan derfor ikke alene medføre, at sagen udsættes.

Ændringen vil indebære, at der skal være konkrete grunde i den enkelte sag for, at tiltaltes tilstedeværelse vurderes at være nødvendig under hovedforhandlingen. Det forudsættes i den forbindelse, at retten angiver de konkrete grunde til, at sagen ikke findes at være tilstrækkeligt oplyst, i retsbogen.

Der er ikke i øvrigt med forslaget tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 17

Det følger af retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 3, at en hovedforhandling kan fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, når der under sagen alene er spørgsmål om ubetinget fængselsstraf i 6 måneder eller derunder, konfiskation, rettighedsfrakendelse eller erstatning, og tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen.

Det foreslås at ændre bestemmelsen, således at muligheden for at fremme en sag til dom i tiltaltes fravær, når der under sagen alene er spørgsmål om ubetinget fængsel i 6 måneder eller derunder, og tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen, udvides til ubetinget fængsel i 1 år eller derunder.

Der er ikke i øvrigt med forslaget tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 18

Det følger af retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, at en hovedforhandling kan fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 3 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning.

Det foreslås at ændre bestemmelsen, således at muligheden for at fremme en sag til dom i tiltaltes fravær, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 3 måneder, udvides til ubetinget fængsel i 6 måneder eller derunder.

Der er ikke i øvrigt med forslaget tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 19

Det følger af retsplejelovens § 897, stk. 1, nr. 1-3, at når der ikke under sagen er spørgsmål om højere straf end bøde, kan retten, medmindre omstændighederne taler imod det, behandle sagen, som om tiltalte har tilstået

det forhold, som den pågældende er tiltalt for, hvis tiltalte udebliver fra hovedforhandlingen uden oplyst lovligt forfald, nægter at afgive forklaring eller har undladt at anmode om et retsmøde, jf. § 896 a.

Det foreslås at ændre bestemmelsen, så retterne fremover i de nævnte tilfælde *skal* behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, hvis tiltalte udebliver uden oplyst lovligt forfald, nægter at afgive forklaring eller har undladt at anmode om et retsmøde, jf. § 896 a.

Ændringen vil indebære, at der skal være konkrete omstændigheder i den enkelte sag, der taler imod, at sagen behandles som om, tiltalte har tilstået. Det forudsættes i den forbindelse, at retten angiver de konkrete grunde i retsbogen.

Der er ikke i øvrigt med forslaget tilsigtet nogen ændring i bestemmelsernes anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 20

Det følger af retsplejelovens § 902, stk. 3, at hvis sagen er fremmet i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, kan tiltalte anke, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten, hvis anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, og betingelserne i bestemmelsens stk. 2 i øvrigt er opfyldt.

Det foreslås at ændre bestemmelsen, således at tiltalte, hvis sagen er fremmet som udeblivelsesdom i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, kan anke, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten, hvis betingelserne i § 902, stk. 2, i øvrigt er opfyldt.

Med forslaget udvides tiltaltes mulighed for at anke en udeblivelsesdom afsagt efter § 855, stk. 3, nr. 4. Tiltalte kan således, hvis sagen er fremmet i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, anke både bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld og strafudmålingen, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten, hvis betingelserne i § 902, stk. 2, i øvrigt er opfyldt.

Forslaget skal ses i sammenhæng med indskrænkelsen af adgangen til at begære sagen genoptaget, jf. lovforslagets § 1, nr. 24.

Der er ikke i øvrigt med forslaget tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 21

Det følger af retsplejelovens § 907, stk. 1, at vil anklagemyndigheden anke til skade for tiltalte efter § 902, jf. § 904, eller kontraanke til skade for tiltalte over for tiltaltes anke efter samme bestemmelser, skal en meddelelse om anke være landsretten i hænde inden udløbet af fristen for anklagemyndighedens anke eller kontraanke. Genpart af ankemeddelelsen sendes så vidt muligt samtidig til tiltalte med almindeligt og anbefalet brev og med almindeligt brev til byretten og tiltaltes forsvarer. Er tiltalte varetægtsfængslet eller undergivet anden foranstaltning, jf. § 769, kan genpart af ankemeddelelsen dog sendes som almindeligt brev til det varetægtsfængsel (arresthus) eller den institution, hvor tiltalte er anbragt.

Det foreslås, at bestemmelsen ændres, således at anklagemyndigheden skal sende genpart af ankemeddelelsen til tiltalte med Digital Post eller med anbefalet brev, og at genpart af ankemeddelelsen skal sendes til byretten og til tiltaltes forsvarer. Hvis tiltalte er varetægtsfængslet eller undergivet anden foranstaltning, jf. § 769, kan genpart af ankemeddelelsen dog sendes til det varetægtsfængsel (arresthus) eller den institution, hvor tiltalte er anbragt.

Med forslaget kan anklagemyndigheden sende genpart af ankemeddelelsen til tiltalte enten med Digital Post eller med anbefalet brev.

Med forslaget skal anklagemyndigheden fortsat sende genpart af ankemeddelelsen til byretten, tiltaltes forsvarer og, hvis tiltalte er varetægtsfængslet eller undergivet anden foranstaltning, jf. § 769, til det varetægtsfængsel (arresthus) eller den institution, hvor tiltalte er anbragt. Anklagemyndigheden er dog ikke efter forslaget bundet til at anvende en bestemt forsendelsesform.

Der er ikke i øvrigt med forslaget tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 22

Det følger af retsplejelovens § 920, stk. 3, at retten endvidere ved kendelse kan afvise tiltaltes anke, hvis anklageskrift eller indkaldelse ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte, fordi denne har skiftet bopæl eller opholdssted uden at give den nødvendige meddelelse herom.

Det foreslås at ændre bestemmelsen, så retten ved kendelse kan afvise tiltaltes anke, hvis anklageskrift eller indkaldelse på grund af tiltaltes forhold ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte.

Med forslaget kan retten fortsat afvise tiltaltes anke, hvis anklageskrift eller indkaldelse ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte, fordi denne har skiftet bopæl eller opholdssted uden at give den nødvendige meddelelse herom.

Med forslaget kan retten endvidere afvise tiltaltes anke, hvis anklageskrift eller indkaldelse ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte, f.eks. fordi tiltalte har skiftet telefonnummer uden at give den nødvendige meddelelse herom eller gennem en længere periode har undladt at åbne Digital Post, og det ikke efter rimelige forkyndelsesforsøg har været muligt at foretage forkyndelse ved brug af andre forkyndelsesformer.

Der er ikke i øvrigt med forslaget tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 23

Det følger af retsplejelovens § 987, stk. 3, 1. og 2. pkt., at hvis sagen i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, er fremmet til dom i tiltaltes fravær, kan domfældte uanset betingelserne i stk. 1, 1. pkt., begære sagen genoptaget til ny forhandling. Begæringen må fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, inden 4 uger fra dommens forkyndelse efter § 219 a, stk. 5.

Det foreslås at ændre § 987, stk. 3, 1. pkt., således, at hvis sagen i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, er fremmet i tiltaltes fravær, kan domfældte uanset betingelserne i stk. 1, 1. pkt., begære sagen genoptaget til ny forhandling, hvis tiltalte er afskåret fra at anke dommen i medfør af § 902, stk. 2.

Med forslaget lægges der op til, at en person, der dømmes som udebleven i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, har en ubetinget adgang til at kræve genoptagelse, hvis sagen ikke kan ankes efter retsplejelovens § 902, stk. 2, jf. stk. 3. Efter gældende ret har en person, der dømmes som udebleven i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, i alle sager en ubetinget adgang til at kræve genoptagelse, ligesom sagen kan ankes for så vidt angår strafudmålingen.

Det foreslås ligeledes at ændre § 987, stk. 3, 2. pkt., således at begæring om at få en sag genoptaget må fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, inden 14 dage fra forkyndelse efter § 219 a, stk. 5.

Med forslaget lægges der op til, at fristen for at begære en sag genoptaget i de sager, der ikke kan ankes, jf. § 902, stk. 2, jf. stk. 3, ændres fra 4 til 2 uger. Dette svarer til fristen for at anke sagen, jf. § 904, stk. 1.

Fristen for at kræve genoptagelse skal fortsat regnes fra tidspunktet for forkyndelsen for tiltalte af en udskrift af dommen, jf. § 219 a, stk. 5. Dette gælder, hvad enten udskriften forkyndes for tiltalte personligt, eller lovlig forkyndelse har fundet sted på anden måde.

Forslaget skal ses i sammenhæng med udvidelsen af adgangen til at anke sagen, jf. lovforslagets § 1, nr. 21.

Der er ikke i øvrigt med forslaget tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 24

Det fremgår af retsplejelovens § 1017 b, stk. 1, at med bøde straffes den, der i forbindelse med omtale af en sag om overtrædelse af straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser eller i øvrigt med henblik på en sådan sag giver offentlig meddelelse om navn, stilling eller bopæl på den forurettede eller på anden måde offentliggør den pågældende identitet.

Det foreslås at ændre bestemmelsen, så det på tilsvarende vis gøres strafbart i forbindelse med omtale af en sag om overtrædelse af straffelovens § 210 (incest) eller i øvrigt med henblik på en sådan sag at give meddelelse om navn, stilling eller bopæl på den forurettede eller på anden måde of-

fentliggøre den pågældendes identitet.

Dette indebærer, at forurettede i sager om overtrædelse af straffelovens § 210 sidestilles med forurettede i sager om overtrædelse af straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser.

Der er ikke i øvrigt med forslaget tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1

Reglerne om anvendelse af magt over for indsatte i kriminalforsorgens institutioner findes i straffuldbyrdelseslovens § 62.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 5, fastsætter justitsministeren regler om anvendelse af magt over for indsatte. Sådanne regler er fastsat i bekendtgørelse om anvendelse af magt over for indsatte i kriminalforsorgens institutioner (magtanvendelsesbekendtgørelsen).

Efter magtanvendelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 1, er der adgang til at bære peberspray, hvor der foreligger en særlig risikosituation, hvor anvendelse af peberspray kan blive nødvendig. Disse risikosituationer er nærmere beskrevet i skrivelse om bekendtgørelse om anvendelse af magt over for indsatte i kriminalforsorgens institutioner.

Med den foreslåede ændring i straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 5, præciseres det, at justitsministeren fastsætter regler om bæring af magtmidler, herunder bl.a. peberspray. Efter den foreslåede bestemmelse vil justitsministerens adgang til at fastsætte regler om bæring af magtmidler ikke være afgrænset til særlige risikosituationer.

Den foreslåede præcisering af straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 5, sigter navnlig på, at justitsministeren fastsætter regler om, at fængselsbetjente udover i særlige risikosituationer også kan bære peberspray som en del af deres almindelige personlige udrustning i de lukkede fængsler, på de lukkede fængsels- og arrestafdelinger samt i arresthusene. Justitsministeren vil endvidere på et senere tidspunkt kunne udvide eller begrænse adgangen

til at bære peberspray eller fastsætte regler om bæring af andre magtmidler, som er omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 2.

Det bemærkes, at adgangen til at fastsætte administrative regler om bæring af peberspray ikke har nogen indflydelse på, hvornår magtanvendelse kan finde sted, og det forudsættes som hidtil, at det mindst indgribende magtmiddel anvendes i en situation, hvor anvendelse af magt er nødvendig. Hvilket magtmiddel, der i en konkret situation skal anvendes, må bero på en konkret vurdering af, hvad der i den pågældende situation er nødvendigt, jf. straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 1, samt under hensyntagen til proportionalitets- og skånsomhedsprincippet, jf. § 62, stk. 3 og 4.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Til nr. 1

Med den foreslåede ændring, der skal ses i sammenhæng med den foreslåede ændring i retsplejelovens § 58, stk. 3, (lovforslagets § 1, nr. 2) om statsadvokaternes adgang til telefonforkyndelse, lægges der op til, at statsadvokaterne i forbindelse med foretagelsen af telefonforkyndelser får adgang til de hemmelige telefonnumre i nummeroplysningsdatabasen ("118") på samme måde som retterne, politiet og restanceinddrivelsesmyndigheden har.

Det forudsættes, at kun de personer ved statsadvokaterne, der beskikkes til at foretage telefonforkyndelser, får adgang til oplysninger om de hemmelige telefonnumre. Endvidere forudsættes det, at de pågældende kun anvender adgangen til oplysningerne i forbindelse med telefonforkyndelser.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. marts 2017.

Det foreslås i *stk. 2*, at de ændrede regler i lovforslagets § 1, nr. 17-20, om afsigelse af udeblivelsesdomme, finder anvendelse i straffesager, hvor der foretages forkyndelse af indkaldelse for tiltalte, jf. retsplejelovens § 844, stk. 2, efter lovens ikrafttræden. Straffesager, hvor der inden lovens ikraft-

træden er foretaget forkyndelse af indkaldelse for tiltalte, færdigbehandles efter de hidtil gældende regler.

Det foreslås i *stk. 3*, at de ændrede regler i lovforslagets § 1, nr. 21 og 24, finder anvendelse i straffesager, hvor der afsiges udeblivelsesdom efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, efter lovens ikrafttræden. Straffesager, hvor der inden lovens ikrafttræden er afsagt udeblivelsesdom efter § 855, stk. 3, nr. 4, færdigbehandles for så vidt angår appel og genoptagelse efter de hidtil gældende regler.

Til § 5

Bestemmelsen fastsætter lovens territoriale anvendelsesområde og indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland. Loven kan dog ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne med de ændringer, som de færøske forhold tilsiger.

Straffuldbydelsesloven er ikke sat i kraft for Grønland. De gældende regler om fuldbyrdelse af straf findes i den grønlandske kriminallov. Straffuldbydelsesloven er heller ikke sat i kraft på Færøerne, men den kan dog ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft med de ændringer, som de færøske forhold tilsiger. Det foreslås på den baggrund, at lovforslagets § 2 ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Færøerne med de ændringer, som de færøske forhold tilsiger.